

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR-4113-001-03/2014

D/14/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony, uwzględniający zmiany wprowadzone uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli nr KPK-KPO.443.048.2015 z dnia 19 marca 2015 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/505 – Gospodarka finansowa Lasów Państwowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	1. Paweł Matuszak główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 89770 z dnia 19 maja 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Jerzy Bazylewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 88769 z dnia 10 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 815-816)
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Międzylesie, ul. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7, 57-530 Międzylesie (dalej: Nadleśnictwo)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marian Rymarski – Nadleśniczy Nadleśnictwa Międzylesie (dalej: Nadleśniczy) (dowód: akta kontroli str. 42)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Sytuacja ekonomiczna Nadleśnictwa Międzylesie w latach 2011-2013 zapewniała prawidłową realizację zadań powierzonych ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach². Rzetelnie planowano i realizowano przychody, oraz wydatkowano środki finansowe w skontrolowanym zakresie. Najwyższa Izba Kontroli zwraca przy tym uwagę, iż uzyskane wyniki finansowe determinowane były głównie zmianami popytu na rynku surowca drzewnego, niekorzystnymi warunkami pogodowymi (ulewne deszcze), oraz rosnącymi kosztami prowadzonej działalności.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą oceny ogólnej były oceny częściowe sformułowane w odniesieniu do działań w zakresie planowania i realizacji przychodów z działalności podstawowej, wydatkowania środków w związku z prowadzoną działalnością, planowania i wykorzystania środków funduszu leśnego oraz sytuacji majątkowo-finansowej.

Rezultatem przeprowadzonych badań kontrolnych były uwagi dotyczące m.in: [1] odstępiania od naliczenia kary umownej za nieodebrane drewno; [2] realizacji umów sprzedaży drewna pozyskanego przez Nadleśnictwo w wyniku przejęcia praw i obowiązków kontrahenta, wynikających z zawartych umów pomiędzy Spółką – nabywcą drewna a Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu przez Zakład Usług Leśnych w Bystrzycy Kłodzkiej; [3] nieprawidłowo wykonanych odnowień w Leśnictwie Śnieżnik; [4] niezawiadamiania wybranych w drodze przetargu wykonawców o terminach zawarcia umów; [5] niedostatecznego przygotowania do realizacji zadania inwestycyjnego „Odbudowa drogi leśnej

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Dz. U. z 2014 r., poz. 1153, dalej: *ustawa o lasach*.

połączona z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym Leśnictwa Różanka masyw góry Czerniec i Gniewosz”; [6] niewykazania w bilansach Nadleśnictwa gruntów i lasów; [7] braku zapisu w rutynowym druku Nadleśnictwa, wysyłanym dostawcom i odbiorcom w związku z prowadzoną inwentaryzacją, żądania potwierdzenia salda przez osobę posiadającą statutową zdolność do reprezentowania podmiotu potwierdzającego stan rozrachunków.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rzetelność działań w zakresie planowania i realizacji przychodów z działalności podstawowej

Opis stanu faktycznego

1.1. Planowanie przychodów ze sprzedaży drewna

W Nadleśnictwie planowanie przychodów ze sprzedaży drewna następowało na podstawie: [1] przygotowanych przez leśniczych szacunków brakarskich pozwalających ustalić masę i układ sortymentowego planowanego do pozyskania drewna, [2] wykonania planu pozyskania w latach ubiegłych, [3] wykonania planu sprzedaży z lat ubiegłych, ze szczególnym uwzględnieniem cen drewna, [4] koniunktury bieżącej oraz trendów rocznych rynku drzewnego (popyt na surowiec drzewny), [5] wytycznych do przewidywanego planu finansowo-gospodarczego na dany rok z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu (dalej: RDLP). Roczne etaty pozyskania drewna ustalane były w oparciu o sporządzony dla Nadleśnictwa Plan Urządzenia Lasu (dalej: PUL lub Plan) oraz na podstawie szacunków brakarskich sporządzanych przez leśniczych. Wynikały one z konieczności realizacji potrzeb hodowlanych lasu na dany rok. Prognozowanie wartości przychodów ze sprzedaży drewna wynikało z: wykonania planu sprzedaży lat ubiegłych (cena), wielkości planu pozyskania na dany rok planowy i wytycznych z RDLP. W latach 2012-2013 dokonywano zmian w planie w zakresie pozyskania drewna, a było to związane z koniecznością realizacji cięć przygodnych oraz wyrównywania zaległości z roku 2010. Zmiany planu były zatwierdzone przez Dyrektora RDLP pismami ZZ-7031-12/12 z 2012 r. oraz ZS-7031-20/13 z dnia 28 października 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 44, 1605)

1.2. Plan oraz wykonanie pozyskania drewna

W latach 2011-2013 pozyskiwano drewno w zaplanowanych na poszczególne lata wielkościach: na 2011 r. zaplanowano pozyskanie drewna w ilości 86,3 tys. m³ i w takiej samej wielkości plan zrealizowano. Plan pozyskania drewna na 2012 r. wynosił 89,0 tys. m³ i w takiej samej wartości został zrealizowany. W 2013 r. nieznacznie przekroczono plan pozyskania drewna, gdyż pozyskano 91,1 tys. m³ drewna, tj. o 0,1 tys. m³ więcej niż zaplanowano (91,0 tys. m³). Wskazany w PUL etat miąższościowy użytkowania głównego na czas obowiązywania (lata 2010-2019) wynosił on 838 247 m³.

Nadleśniczy nie ustalał cen minimalnych sprzedanego drewna. Ustalał je Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu w formie decyzji.

(dowód: akta kontroli str. 44, 1605)

1.3. Zalesianie – odnowienie w latach 2011-2013

W okresie objętym kontrolą corocznie wzrastał obszar odnowień. W 2012 r. obszar odnowień wzrósł o 64,05%, a w 2013 r. o 9,46%. I tak, w 2011 r. odnowiono 53,08 ha lasów wydając na ten cel 386,6 tys. zł, w 2012 r. odnowiono 87,02 ha

lasów kosztem 455,8 tys. zł, w 2013 r. odnowiono 95,26 ha lasów kosztem 437,4 tys. zł. Nadleśnictwo nie wykonywało zalesień.

(dowód: akta kontroli str. 44-45)

1.4. Struktura udziału powierzchniowego drzewostanów oraz zasoby mąszości grubizny brutto

Według stanu na koniec 2013 r. struktura udziału powierzchniowego klasy wiekowej drzewostanów była następująca: [1] klasa odnowienia 1.997,26 ha, to jest 20,15% (w 2010 r. 1.696,96 ha, tj. 17,06%), [2] III klasa wieku (41-60 lat) 1.937,87 ha, tj. 19,55% (w 2010 r. 2.043,43 ha, tj. 20,55%), [3] IV klasa wieku (61-80 lat) 1.173,98 ha, tj. 14,14% (w 2010 r. 1.459,23 ha, tj. 14,67%), [4] V klasa wieku (81-100 lat) 1.173,98 ha, tj. 11,85% (w 2010 r. 1.315,96 ha, tj. 13,23%), [5] II klasa wieku (21-40 lat) 1.146,80 ha, tj. 11,57% (w 2010 r. 1.331,23 ha, tj. 13,38%), [6] VI klasa wieku (101-120 lat) 887,98 ha, tj. 8,96% (w 2010 r. 900,60 ha, tj. 9,06%), [7] I klasa wieku 634,44 ha, tj. 6,40% (w 2010 r. 697,04 ha, tj. 7,01%), [8] drzewostan starszy (ponad 120 lat) 573,08 ha, tj. 5,78% (w 2010 r. 486,86 ha, tj. 4,90%), [9] klasa odnowienia 158,33 ha, tj. 1,60% (w 2010 r. 14,53 ha, tj. 0,15%). Drzewostan przekraczający wiek rębności przyjęty dla nich w PUL - 3.576,32 ha (w 2010 r. 3.038,88 ha).

Zasoby mąszości grubizny brutto na koniec 2013 r. wynosiły 5.027,46 tys. m³ (w 2010 r. 4.831,92 tys. m³). W skład tych zasobów wchodziły drzewostany przekraczające wiek rębności przyjęty dla nich w PUL: [1] 1.442,09 tys. m³ (w 2010 r. 1.234,58 tys. m³), [2] klasa odnowienia 722,32 tys. m³ (w 2010 r. 633,27 tys. m³), [3] IV klasa wieku (61-80 lat) 691,78 tys. m³ (w 2010 r. 685,66 tys. m³), [4] III klasa wieku (41-60 lat) 676,35 tys. m³ (w 2010 r. 763,31 tys. m³), [5] V klasa wieku (81-100 lat) 599,93 tys. m³ (w 2010 r. 663,79 tys. m³), [6] VI klasa wieku (101-120 lat) 464,40 tys. m³ (w 2010 r. 463,85 tys. m³), [7] drzewostan starszy (ponad 120 lat) 202,56 tys. m³ (w 2010 r. 158,84 tys. m³), [8] II klasa wieku (21-40 lat) 158,64 tys. m³ (w 2010 r. 218,56 tys. m³), [9] klasa do odnowienia 67,97 tys. m³ (w 2010 r. 3,97 tys. m³), [10] I klasa wieku (1-20 lat) 1,42 tys. m³ (w 2010 r. 6,05 tys. m³).

(dowód: akta kontroli str. 74, 775-784)

1.5. Zasoby drzewne w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieków rębności dla poszczególnych gatunków drzew

1.5.1. Łączna powierzchnia drzewostanu przekraczającego wiek rębności przyjęty dla nich w PUL w Nadleśnictwie Międzyzlesie wynosiła 3.576,32 ha, w tym między innymi były takie lasy jak: [1] rezerваты przyrody - 34,83 ha, [2] nasienne wyłączone - 37,49 ha, [3] ostoje ptaków - 27,11 ha, [4] drzewostany na siedlisku BWG - 123,73 ha, [5] powierzchnie reprezentatywne - 136,22 ha, [6] drzewostany na siedliskach przyrodniczych lub z uzgodnień - 203,92 ha.

Nadleśniczy wyjaśnił, iż występowanie w Nadleśnictwie drzewostanu przekraczającego wiek rębności przyjęty dla nich w PUL związane było m.in. z funkcją lasu (glebochronne, wodochronne, trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu, ostoje zwierząt chronionych i krajobrazowe, drzewostany użytkuje się głównie za pomocą rębni IVD- stopniowa gniazdowa udoskonalona, która łączy wysokie efekty ekonomiczne z pełną realizacją założonych celów pozaprodukcyjnych. W odróżnieniu od pozostałych rębni wszystkie formy rębni IV przewidują naturalne odnowienie wielu gatunków przy wykorzystaniu wielu lat nasiennych. Głównym celem tej rębni jest zachowanie osłony górnej w najbardziej korzystnym dla każdego gatunku okresie. W związku z tym drzewostany pozostają na pniu nawet do 50 lat po rozpoczęciu użytkowania rębno, więc nawet

drzewostan świerkowy 140 letni jest zgodnie z nomenklaturą przez cały okres cięć drzewostanem rębny. W Nadleśnictwie rębnią IVD użytkowanych jest około 90% powierzchni drzewostanów. Mając powyższe na uwadze tylko drzewostany, które nie zostały ujęte w wykazie cięć, a przekroczyły wiek rębności można nazwać przeszlorębnymi, stanowią one około 6% powierzchni leśnej i pozostawienie ich nie zagraża trwałości lasu.

1.5.2. Nadleśniczy wyjaśnił, iż Nadleśnictwo nie ponosi kosztów z związanych z obecnością drzewostanów przekraczających wiek rębności przyjęty dla nich w PUL, gdyż pełnią one bardzo ważne funkcje pozaprodukcyjne.

Odnosnie oszacowania potencjalnej wartości pozostawionego na pniu drewna w wieku przekraczającym przyjęte w PUL zakresy wieków rębności dla poszczególnych gatunków drzew, które nie mogło być pozyskane w myśl obowiązujących przepisów, Nadleśniczy wyjaśnił, iż gospodarkę leśną w nadleśnictwie prowadzi się w oparciu o PUL. Funkcje społeczne, a przede wszystkim ochronne mają zdecydowany wpływ na obniżenie przychodów, ale wynikają z obowiązującego w Polsce prawa. Obliczenie utraconych przychodów jest bardzo skomplikowane i wymaga specjalistycznego opracowania (Instytut Badawczy Leśnictwa wraz z Biurem Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej opracowuje na zlecenie DGLP temat badawczy: „Ekspertyza ekonomiczna dla nadleśnictwa, jako integralna część PUL”).

Odnosnie działań podejmowanych w celu zmniejszenia ryzyka strat z tytułu nie wykorzystania potencjału produkcyjnego w wyniku przetrzymywania na pniu drzewostanu przekraczającego wiek rębności przyjęty dla nich w PUL, Nadleśniczy wyjaśnił: Zgodnie z ustawą o Lasach, Nadleśniczy prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o PUL zatwierdzony przez Ministra właściwego do spraw środowiska. PUL jest podstawą do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej uwzględniającej cele, zadania i sposoby jej prowadzenia. W trakcie prac nad aktualnym PUL Nadleśniczy kierując się potrzebami hodowlanymi lasu wnioskował o obniżenie wieku rębności dla Świerka i Buki (dla Św o 20 lat, dla Bk o 10 lat - str. 150 PUL). Wniosek ten został ujęty w nowym PUL. Te dwa gatunki stanowią prawie 100% składu gatunkowego drzewostanów Nadleśnictwa Międzyzlesie.

(dowód: akta kontroli str. 74-76, 24-725, 727-728, 2017, 775-776, 1432-1435, 2066-2067)

1.6. Plan Urządzenia Lasu

Minister Środowiska decyzją DL-lpn-611-23/11051/11Jł z dnia 11 marca 2011 r. zatwierdził plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Międzyzlesie w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu na lata 2010-2019. Określony w Planie Urządzenia Lasu etat miąższościowy użytków głównych rębnych i przedrębnych na 10 lat wynosił 838.247 m³. Wielkości zaplanowane wykazano w punkcie 1.2 niniejszego wystąpienia. W Planie Urządzenia Lasu Określono spodziewany przyrost miąższości grubizny brutto na 969.450 m³ za 10 lat. Według stanu na koniec 2013 r. Nadleśnictwo znajdowało się po czwartym roku obowiązywania PUL. Stopień realizacji poszczególnych wielkości w okresie obowiązywania PUL wynosił: etat ogólny - 327,4 tys. m³ - wykonanie 39%, w tym rębne - 231,4 tys. m³ - wykonanie 40%, przedrębne - 96,0 tys. m³ - wykonanie 37%, powierzchniowo - 2105 ha - wykonanie 50%.

Sprzedaż realizowano zgodnie z planem sprzedaży na poszczególne lata oraz wynikami przetargów, dlatego nie zachodziła potrzeba podejmowania szczególnych działań związanych ze wzrostem lub spadkiem popytu.

(dowód: akta kontroli str. 55-56, 71-73, 84-88, 1605-1615)

1.7. Wysokość planowanych oraz zrealizowanych przychodów ze sprzedaży drewna

W 2011 r. zaplanowano przychody ze sprzedaży drewna w kwocie 15.227,4 tys. zł, a zrealizowano przychody w kwocie 18.766,0 tys. zł, czyli o 23,24% więcej. Przekroczenie planu wartości sprzedaży wynikało z uzyskaniu wyższej od planowanej ceny sprzedaży w wyniku przeprowadzonych przetargów. Planowano cenę drewna 177,24 zł/m³, a uzyskano 218,97 zł/m³. W 2012 r. zaplanowano przychody w kwocie 18.155,9 tys. zł, a wykonano w kwocie 20.523,2 tys. zł. Nadwyżka przychodów ponad kwotę zaplanowaną wyniosła 13%. Przekroczenie wartości zaplanowanej było wynikiem wzrostu średniej ceny sprzedaży z kwoty 212,10 zł/m³ do kwoty 224,87 zł/m³ oraz przekroczenia planowanej masy sprzedanego drewna, zaplanowano 85,6 tys. m³, a zrealizowano 91,2 m³. W 2013 r. zaplanowano wartość sprzedaży w kwocie 17.776,6 tys. zł, a zrealizowano przychody w kwocie 19.641,0 tys. zł, to jest o 10% wyższą od zaplanowanej. Przyczyną wzrostu wartości sprzedaży był wzrost rzeczywistej ceny za 1 m³ w odniesieniu do wartości ceny uzyskanej w wyniku postępowań przetargowych oraz przekroczenie zaplanowanej masy sprzedaży. Średnia cena planowana wynosiła 207,19 zł/m³, a zrealizowana 215,48 zł/m³, planowano sprzedaż 85,8 tys. m³, a zrealizowano 91,1 tys. m³.

(dowód: akta kontroli str. 46)

1.8. Sprzedaż drewna innym jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych

Nadleśnictwo Międzylesie realizowało sprzedaż drewna jednostce organizacyjnej Lasów Państwowych - ZUL Bystrzyca Kłodzka, na podstawie cesji praw do masy wylicytowanej przez (...) Sp. z o.o. W 2011 r. sprzedano 443,09 m³ za kwotę 54,8 tys. zł, w 2012 r. sprzedano 521,64 m³ za kwotę 67,6 tys. zł, a w 2013 r. 564,52 m³ za kwotę 70,5 tys. zł. Ceny za sprzedaż drewna były zgodne z wylicytowanymi w PLD. Firma (...) Sp. z o.o. dokonała zakupu w tych latach drewna na Portalu Leśno-Drzewnym oraz w systemowych aukcjach internetowych w aplikacji e-drewno, które następnie Nadleśnictwo przekazywało na takich samych warunkach jak zakupiła Spółka (masa, cena, termin płatności) Zakładowi Usług Leśnych na podstawie zawartych porozumień pomiędzy Spółką a Zakładem usług Leśnych w Bystrzycy Kłodzkiej w sprawie kupna-sprzedaży drewna średniowymiarowego oraz w zakresie uregulowania kwestii spedycji i cesji praw.

(dowód: akta kontroli str. 760-771)

1.9. Sprzedaż drewna kontrahentom zagranicznym

Nadleśnictwo zawarło 11 umów z kontrahentami zagranicznymi na łączną kwotę 247,7 tys. zł. Kontrahenci dokonywali zakupów za pośrednictwem Portalu Leśno Drzewnego, systemowych aukcji internetowych w aplikacji „e – drewno” i aukcji internetowych „e – drewno”. Analizie poddano umowy zawarte z odbiorcami: Spółką M...SA z Czech, K...GmbH z Niemiec, E...ze Słowacji, Z... z Czech oraz N... z Czech.

Warunki sprzedaży drewna określone w umowach z odbiorcami krajowymi i zagranicznymi były takie same. Wszystkie umowy zawierały zapisy, iż odbiorca odbiera we własnym zakresie drewno z lasu, harmonogramy sprzedaży, kary umowne za niedotrzymanie harmonogramu zakupu, klauzule transportowe, warunki płatności, klauzule postępowania reklamacyjnego, klauzule siły wyższej, klauzule rozwiązania umowy i rozstrzygania sporów były w tych umowach takie same jak w umowach z odbiorcami krajowymi.

Ceny za drewno w umowach z kontrahentami zagranicznymi wynikały z przeprowadzonych aukcji internetowych, w których udział brały podmioty krajowe.

W zawartych umowach nie zawarto klauzul innych niż w umowach z klientami krajowymi.

(dowód: akta kontroli str. 44, 729-742, 1467-1474, 1835-1857)

1.10. Wieloletnie umowy na sprzedaż drewna

W latach 2011-2013 Nadleśnictwo nie zawierało wieloletnich umów na sprzedaż drewna.

(dowód: akta kontroli str. 44)

1.11. Przychody z tytułu kar umownych z tytułu nieodebrania drewna

W 2011 r. uzyskano przychody z kar umownych za nieodebrane drewno w kwocie 8,1 tys. zł. Kary naliczono dziewięciu kontrahentom z tytułu 11 zawartych umów. W 2012 r. uzyskano przychody z tytułu naliczenia kar umownych w kwocie 28,3 tys. zł. Kary naliczono 17 kontrahentom na podstawie 20 umów. W 2013 r. naliczono kary w kwocie 28,9 tys. zł, 13 kontrahentom na podstawie 15 umów. W trzech przypadkach w latach 2011-2013 nie uiszczono pełnej kwoty naliczonych kar na łączną kwotę 5,9 tys. zł. Nadleśnictwo w tych wypadkach skierowało sprawy na drogę sądową. W 2014 r. wyegzekwowano 2,3 tys. zł. W odniesieniu do umów zawieranych na szczelbu Dyrekcji Regionalnej i Dyrekcji Generalnej, Nadleśnictwo nie podejmowało działań w celu naliczania kar umownych za nie wykonanie umownej wielkości zakupu drewna. Nadleśniczy wyjaśnił, iż te umowy rozliczne są na szczelbu Dyrekcji Regionalnej.

(dowód akta kontroli str. 47-48, 53- 54, 775, 782-784, 1894, 1941, 2012, 2015)

1.12. Przychody z tytułu niepodpisania umów przez podmioty, które wygrały przetargi na zakup drewna

W latach 2011-2013 nie wystąpiły przypadki niepodpisania umów przez podmioty, które wygrały przetarg na zakup drewna.

(dowód: akta kontroli str. 44)

1.13. Analiza realizacji umów sprzedaży

Analizie poddano 12 umów na sprzedaż drewna. Na ich podstawie odbiorcy byli zobligowani do zakupu 26.736 m³ drewna za w sumie 4.095.038,00 zł. Faktycznie sprzedano 27.408 m³ drewna za 5.671.163,92 zł.

W wyniku analizy ustalono, że sprzedaż odbywała się na ustalonych w Lasach Państwowych zasadach. Umowy zawierały zapisy dotyczące ilości i wartości drewna, harmonogramów dostaw, kar umownych, warunki załadunku i transportu, procedury reklamacyjne. Dostawy dla odbiorców dokumentowano kwitami wywozowymi oraz fakturami. W wyniku analizy dokumentów rozchodowych i faktur ustalono nieistotne odchyłki od wielkości umownych. I tak w przypadku umowy na dostawy w roku 2012 dla klienta nr 836 ilość sprzedanego drewna była o 37,9% wyższa od ilości, na którą zawarto umowę. Wyjaśniono, że Nadleśnictwo nie podjęło żadnych działań w związku z tym przekroczeniem, bo umowa była rozliczana na szczelbu Dyrekcji Regionalnej. W przypadku umowy na dostawy drewna w roku 2012 dla klienta nr 2909 zrealizowano o 67% wyższą sprzedaż od umownej, co było wynikiem pozytywnie rozpatrzonej prośbą kontrahenta o zwiększenie masy do pełnego ładunku samochodu transportującego ładunek.

(dowód: akta kontroli str. 1438-1452, 1680-1691, 1692-1767, 1796, 1941, 2014)

1.14. Sprzedaż drewna w imieniu Nadleśnictwa przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych oraz Dyрекcję Regionalną Lasów Państwowych

RDLP sprzedała w imieniu Nadleśnictwa w drewno w 2011 r. za 3.610,1 tys. zł, w 2012 r. za 2.340,0 tys. zł, w 2013 r. 5.880,8 tys. zł. DGLP w imieniu Nadleśnictwa

sprzedała drewno w 2011 r. za 495,7 tys. zł, w 2013 r. za 6.074,5 tys. zł. Nadleśnictwo Międzylesie nie ponosiło z tego tytułu dodatkowych kosztów. Przychody z tytułu realizacji tych umów były ujmowane w księgach rachunkowych Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 1605-1615)

1.15. Udostępnianie na podstawie umów cywilnoprawnych nieruchomości Skarbu Państwa będących w zarządzie Lasów Państwowych

W latach 2011-2013 udostępniano osiem nieruchomości. Kontroli poddano udostępnienie dwóch nieruchomości, tj. Ośrodek Szkolno-Wypoczynkowy w Jodłowie, oraz Ośrodek Wczasowy w Międzygórzu. Wskazane nieruchomości udostępniono na podstawie zawartych umów dzierżawy osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą.

1.15.1. W dniu 2 stycznia 2007 r. zawarto umowę dzierżawy z [...]³ Ośrodka Wczasowego Leśniczówka położonego w Międzygórzu przy ul. Wojska Polskiego 6. Ośrodek składa się z budynku hotelowego „Leśniczówka” o powierzchni 669,51 m² oraz budynku „Mały domek” o powierzchni 23,35 m². Budynki posadowione są na działce 243/5 obręb Międzygórze o powierzchni 0,0956 ha. Umowę zawarto na okres od 2 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2017 r. z możliwością dalszego wydłużenia na mocy uzgodnienia stron. W umowie zastrzeżono, iż dzierżawca nie ma prawa bez uzyskania zgody wydzierżawiającego do oddania przedmiotu umowy w użytkowanie przez osoby trzecie. Czynsz miesięczny ustalono w kwocie 1.000 zł plus podatek VAT, aktualizowany corocznie. Dzierżawca ponosi koszty eksploatacyjne, podatek od nieruchomości oraz inne daniny związane z nieruchomością. W umowie przewidziano możliwość rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku zalegania w opłacaniu czynszu, przekazania obiektu osobom trzecim bez pisemnej zgody wydzierżawiającego, dewastacji obiektu. W umowie przewidziano zabezpieczenie wierzytelności wydzierżawiającego poprzez złożenia weksla „in blanco z klauzulą bez protestu na kwotę nie mniejszą niż trzymiesięczny czynsz”. Dzierżawcę Ośrodka wybrano na podstawie przetargu pisemnego nieograniczonego, który odbył się w dniu 1 grudnia 2006 r. Ustalając stawki czynszu Nadleśnictwo kierowało się kosztami, jakie musiałoby ponieść w ciągu roku (amortyzacja, podatek od gruntów i nieruchomości, ubezpieczenie, koszty zarządzania plus zysk, dzieląc przez 12, ustalając w ten sposób czynsz za jeden miesiąc).

1.15.2. W dniu 9 czerwca 1998 r. zawarto z [...]⁴ umowę dzierżawy Ośrodka Szkolno – Wypoczynkowego Nadleśnictwa Międzylesie położonego w miejscowości Jodłów 30. Aneksy do umowy zawarto w 2006 i 2008 r. Umowa została zawarta na czas określony do 13 maja 2018 r. W umowie zawarto zapis, iż dzierżawca nie ma prawa bez zgody wydzierżawiającego do oddania przedmiotu do użytkowania przez osoby trzecie. Czynsz ustalono w kwocie 914 zł z zastrzeżeniem corocznej aktualizacji. Wydzierżawiający może wypowiedzieć umowę bez wypowiedzenia w przypadku zalegania z zapłatą czynszu za trzy okresy płatności, udostępnienia obiektu osobom trzecim bez zgody wydzierżawiającego oraz w przypadku niszczenia i dewastacji obiektu. Nie zabezpieczono należności czynszowej wekslem. Nadleśniczy wyjaśnił,

³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

iż nabywca w ofercie wskazał sieć obiektów turystycznych, którymi dysponował i uwiarygodniło to jego kandydaturę. Dzierżawcę Ośrodka wybrano na podstawie przetargu ograniczonego, który odbył się w dniu 2 czerwca 1998 r. Ustalając stawki czynszu Nadleśnictwo kierowało się kosztami, jakie musiałoby ponieść w ciągu roku (amortyzacja, podatek od gruntów i nieruchomości, ubezpieczenie, koszty zarządzania plus zysk dzieląc przez 12, ustalając w ten sposób czynsz za jeden miesiąc). W Planie Urządzenia Lasu Ośrodek uwzględniono następująco: Ośrodek Szkolno-Wypoczynkowy w Jodłowie Nr 30, adres leśny 13-16-I-03-55-i-00, powierzchnia 0,36 ha, tereny zabudowane inne - opis taksacyjny cz. 1 (obręb leśny Międzylesie), strona 152. Działka ewidencyjna nr 249/1, obręb, ewidencyjny Jodłów, Gmina Międzylesie Obszar Wiejski. Poddane badaniu umowy zabezpieczały interes Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 44, 49-50, 53-56, 74-75, 84-88, 724-725, 743, 775-784, 1555-1573 1574-1598, 1616-1619)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W wyniku analizy dwóch wniosków o nienaliczanie kar umownych: [...] ⁵, która nie odebrała 143 m³ drewna z powodu awarii linii produkcyjnej oraz [...] ⁶, która nie odebrała 150 m³ drewna z powodu zmiany technologii oraz zerwaniem umów z odbiorcami, ustalono, iż Zastępca Nadleśniczego jednoosobowo podjął decyzję w zakresie odstępowania od naliczania kar umownych. W zakresie czynności Zastępcy Nadleśniczego brak było zapisów upoważniających do jednoosobowego podejmowania decyzji w zakresie odstępowania od naliczania kar umownych. Nie udokumentowano, czy Nadleśnictwo przed podjęciem decyzji o odstąpieniu od naliczenia kary zażądało od wnioskodawców udokumentowania zdarzeń, na które wnioskodawcy się powołują w swoich wnioskach. Nadleśniczy wyjaśnił, iż Zastępca Nadleśniczego zastępuje Nadleśniczego. Kieruje i nadzoruje całokształtem prac techniczno-gospodarczych w Nadleśnictwie. Jest przewodniczącym Komisji Inwentaryzacyjnej. Zastępca Nadleśniczego może pełnić obowiązki Nadleśniczego zastrzeżone do jego wyłącznej funkcji i w oparciu o udzielone pełnomocnictwo. Odpowiada za prawidłową organizację i realizację zadań w gospodarstwie leśnym. Kieruje Działem Gospodarki Leśnej. Jest przewodniczącym Komisji ds. Sprzedaży Drewna. Prośby firm zostały rozpatrzone komisyjnie biorąc pod uwagę klauzule siły wyższej. Były to nieduże masy drewna, które w żaden sposób nie wpłynęły na interes ekonomiczny i gospodarczy Lasów Państwowych. Przed podjęciem decyzji Komisja ds. Sprzedaży Drewna prowadziła rozmowy telefoniczne z ww. firmami celem weryfikacji faktów, na które się powoływały firmy w swoich wnioskach. Zdaniem NIK działania w zakresie odstępowania od naliczania kar umownych powinny być w pełni transparentne, a taką transparentność zapewnia pełne udokumentowanie realizowanych czynności.

(dowód: akta kontroli str. 1936-1941, 1973-1976, 2012-2016)

2. W latach 2011-2013 Zakład Usług w Bystrzycy Kłodzkiej realizował umowy sprzedaży drewna pozyskanego przez Nadleśnictwo w drodze przejęcia praw i obowiązków kontrahenta, wynikających z umów zawartych pomiędzy Spółką – nabywcą drewna oraz DGLP przez ww. Zakład. NIK zauważa, iż przedmiotowa umowa sprzedaży drewna pomiędzy dwiema jednostkami organizacyjnymi

⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

Lasów Państwowych, działającymi, jako *statio fisci* Skarbu Państwa (art. 32 ustawy o lasach), nie może być skutecznie zawarta ze względu na tożsamość stron umowy.

(dowód: akta kontroli str. 760-771)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Nadleśnictwa w zakresie związanym z planowaniem i realizacją przychodów z działalności podstawowej.

2. Legalność, celowość, rzetelność i gospodarność wydatkowania środków w związku z prowadzoną działalnością

Opis stanu
faktycznego

2.1. Planowane i wykonane koszty Nadleśnictwa

W 2011 r. zaplanowano koszty pozyskania drewna w wysokości 2.445,0 tys. zł, koszt pozyskania 1 m³ - 28,30 zł. Poniesiono koszty w kwocie 2.261,9 tys. zł, koszt pozyskania 1 m³ - 26,06 zł, co stanowiło 92% wielkości zaplanowanej. W 2012 r. zaplanowano koszty pozyskania drewna w kwocie 2.439,8 tys. zł, koszt 1 m³ - 28,34 zł. Poniesiono koszty w kwocie 2.454,0 tys. zł. Koszt pozyskania 1 m³ wynosił 27,42 zł, co stanowiło 97% kosztu zaplanowanego. W 2013 r. zaplanowano koszt pozyskania drewna w kwocie 2.362,7 tys. zł, koszt pozyskania 1 m³ w kwocie 27,38 zł. Poniesiono koszty w kwocie 2.616,0 tys. zł. Koszt pozyskania 1 m³ wynosił 28,56 zł, co stanowiło 104% kosztu zaplanowanego.

Koszty zrywki drewna. W 2011 r. zaplanowano koszty zrywki w kwocie 2.445,5 tys. zł, koszt 1 m³ - 27,51 zł. Poniesiono koszty w kwocie 2.392,8 tys. zł. Koszt pozyskania 1 m³ wynosił 28,05 zł, co stanowiło 102% kosztu zaplanowanego. W 2012 r. zaplanowano koszty zrywki w kwocie 2.923,0 tys. zł, koszt zrywki 1 m³ - 33,99 zł. Poniesiono koszty w kwocie 2.761,9 tys. zł, koszt zrywki 1 m³ wynosił 31,42 zł, co stanowiło 92% kosztu zaplanowanego. W 2013 r. zaplanowano koszty w kwocie 2.829,4 tys. zł, koszt zrywki 1 m³ - 32,90 zł. Poniesiono nakłady w kwocie 3.262,6 tys. zł, koszt zrywki 1 m³ wynosił 35,85 m³, co stanowiło 109% kosztu planowanego.

(dowód: akta kontroli str. 108)

2.2. Realizacja zadań w zakresie odnowienia stanu drzewostanu

W roku 2011 zaplanowano nakłady na odnowienie drzewostanów w kwocie 395,6 tys. zł na obszarze 51,54 ha. Odnowiono drzewostany na powierzchni 53,08 ha ponosząc koszty w kwocie 386,6 tys. zł. W 2012 r. zaplanowano koszty odnowienia drzewostanu w kwocie 457,5 tys. zł na obszarze 64,06 ha. Odnowiono drzewostan na powierzchni 87,02 ha ponosząc koszty w kwocie 455,8 tys. zł. W 2013 r. zaplanowano koszty odnowienia drzewostanu w kwocie 470,3 tys. zł na powierzchni 58,52 ha. Odnowiono drzewostany na powierzchni 95,26 ha, ponosząc koszty w kwocie 437,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 45, 109)

W Zakładowym Planie Kont nie przewidziano jednego typu stanowiska kosztów, na którym ewidencjonowano by koszty odnowień drzewostanu. W zespole 5 tego planu kont przewidziano do księgowania kosztów konto o numerze 5102 Hodowla lasu, gdzie przewidziano następujące analityki: MPK 22 Szkółki Leśne, MPK 2772 Utrzymanie obiektów, maszyn i urządzeń szkółkarskich, MPK 231 Odnowienia i zalesienia, MPK 233 poprawki i uzupełnienia, MPK 234 Pielęgnowanie lasu, MPK 235 Przebudowa drzewostanów. MPK 236 Melioracje agrotechniczne, MPK 237 Pozostałe zabiegi z zakresu hodowli lasu, MPK 2771 Utrzymanie maszyn i urządzeń do hodowli lasu.

Analizie poddano nakłady poniesione na niżej wymienionych działkach:

Leśnictwo Biała Woda 2-08-62-g-00 powierzchnia 0,73 ha: Z ewidencji wynikało, iż: odnowienia (ODN-ZŁOŻ) - 7.047,41 zł, w tym materiały 4.656,33 zł, robocizna 1.190,40 zł, transport 983,60 zł, narzuty do płac 217,08 zł - wykonane przez pracowników Nadleśnictwa w 2010 r., materiał sadzeniowy Nadleśnictwa. Naprawa grodzienia (O-GRODZS) - 200,00 zł - wykonane przez ZUL W.P. w 2011 r.; 100,00 zł - wykonane przez ZUL P.W. w 2012 r.

Pielęgnacja upraw - wykaszanie traw (PIEL) - 1062,80 zł - wykonane przez ZUL W.P. w 2012 r.; 854,71 zł - wykonane przez ZUL T.P w 2013 r. Usuwanie zbędnych domieszek (CW) - 328,45 zł - wykonane przez ZUL M. w 2014 r. Ogólny koszt założenia, pielęgnacji i ochrony uprawy za lata 2010-2014 wynosi 9.593,37 zł.

W toku przeprowadzonych oględzin stwierdzono (według ewidencji Nadleśnictwa) na powierzchni położonej w oddziale 62g, o wielkości 3,82 ha, na siedlisku LMGśw, założono w 2010 r. uprawę o powierzchni 0,73 ha, obsadzoną jodłą. W 2014 r. na powierzchni 1,00 ha wykonano czyszczenia wczesne (CW) obejmujące oprócz ww. uprawy starsze odnowienie naturalne. Stwierdzono wykonanie zabiegu pielęgnacji uprawy, tj. koszenia chwastów. Wokół drzewek jodły znajduje się niedawno ścięta, pożółkła roślinność. Zabiegu nie ujęto w ewidencji Nadleśnictwa. Stwierdzono wykonanie zabiegu czyszczeń wczesnych - na uprawie znajdują się ścięte egzemplarze innych niż jodła gatunków drzew. Uprawa została ogrodzona metalową siatką do wysokości ok. 2 m (załącznik nr 3). Do ogrodzenia użyto słupów świerkowych o wysokości ok. 2,2 m (część wystająca ponad ziemię). Słupy zostały zabezpieczone przed zgnilizną poprzez opalenie. Siatka została dodatkowo zabezpieczona przed jej podważeniem poprzecznymi żerdziami świerkowymi umocowanymi tuż przy ziemi. Jedna ściana ogrodzenia jest starsza - zbudowana dla ochrony wcześniejszego odnowienia. Grodzenie uprawy oraz zabiegi koszenia i czyszczeń wczesnych wykonane zostały poprawnie.

Leśnictwo Goworów 1-02-92-a-00 powierzchnia 0,20 ha: porządkowanie powierzchni pod odnowienia (MA-PORZ) - 78,33 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2011 r. Odnowienia (PBD-ODNRB) - 1.417,34 zł, w tym materiały 678,14 zł, robocizna 739,20 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2011 r., materiał sadzeniowy Nadleśnictwa. Grodzenie siatką (O-GRODZN) - 2.324,65 zł - wykonane przez ZUL Pietras Wiesław w 2011 r. Pielęgnacja upraw- wykaszanie traw (PIEL) - 73,11 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2011 r.; 80,85 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2012 r.; 79,97 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2013 r. Naprawa grodzienia (O-GRODZS) - 600,00 zł - wykonane przez ZUL Leki w 2012 r. Ogólny koszt założenia, pielęgnacji i ochrony uprawy za lata 2011-2014 wynosi 4.654,25 zł.

W toku oględzin stwierdzono, że uprawa została ogrodzona metalową siatką do wysokości ok. 2 m. Do ogrodzenia użyto słupów świerkowych o wysokości ok. 2,2 m (część wystająca ponad ziemię). Słupy zostały zabezpieczone przed zgnilizną poprzez opalenie. Siatka została dodatkowo zabezpieczona przed jej podważeniem poprzecznymi żerdziami świerkowymi umocowanymi tuż przy ziemi. Stwierdzono wykonanie zabiegu czyszczenia wczesnego w świerkowym odnowieniu naturalnym - na obszarze odnowienia znajdują się wycięte uschnięte egzemplarze świerka. Nie stwierdzono nadmiernego zagęszczenia w odnowieniu naturalnym świerka - wykonane w ramach czyszczeń wczesnych cięcia rozluźniły zwarcie odnowienia. Według zestawienia na uprawie o powierzchni 0,20 ha założonej w 2010 r., przeprowadzono w 2014 r. zabieg pielęgnacji. W rzeczywistości zabieg ten przeprowadzono w odnowieniu naturalnym obok uprawy. Oględziny wykazały poprawność grodzienia uprawy jodłowej o powierzchni 0,20 ha oraz poprawność

zabiegu czyszczeń wczesnych wykonanego w odnowieniu naturalnym o powierzchni 0,38 ha.

(dowód: akta kontroli str. 44- 54, 77-82, 636-643, 744-753, 792-793)

W wyniku przeprowadzonych oględzin jednej z działek 195d w **Leśnictwie Śnieżnik**, stwierdzono między innymi, iż według ewidencji Nadleśnictwa na powierzchni położonej w oddziale 195d, o wielkości 1,96 ha na siedlisku BMGśw, w 2010 r. założono uprawę świerkową o powierzchni 1,96 ha. W 2014 r. na tej uprawie dokonano poprawek (wprowadzenie nowych sadzonek w miejsce wypadłych drzewek) na powierzchni 0,25 ha. Do poprawek użyto 4-letnich sadzonek świerkowych z zakrytym systemem korzeniowym. Teren uprawy położony jest na wysokości 1.150 m n.p.m. na szczycie Żmijowiec. Stwierdzono wykonanie poprawek. Drzewka posadzone w poprawkach wyróżniają się od starszych drzewek kolorem - są jasnozielone w porównaniu do starszych - ciemnozielonych oraz palmowatym pokrojem w porównaniu do starszych stożkowatych. Sadzonki posadzone w 2014 r. mają wysokość 35-40 cm, starsze (posadzone w 2010 r.) ok. 30 cm. Nowe sadzonki wystają ok 10 cm ponad otaczające runo. Ok. 90% drzewek posadzonych w poprawkach jest pochylonych. Teren uprawy położony jest w miejscu odsłoniętym, narażonym na silne działanie wiatru.

Teren uprawy założonej w 2010 r. nie jest ogrodzony. Nie stwierdzono śladów żerowania zwierzyny płowej na drzewkach świerkowych, natomiast stwierdzono liczne ślady obecności zwierzyny płowej.

Koszty sadzonek wynosiły: modrzewia 231,97 zł, świerka 478,35 zł, a koszty robocizny wynosiły 897,56 zł.

(dowód: akta kontroli str. 792-793)

2.3. Zlecenie wykonania pozyskania drewna i zrywki innym podmiotom

W latach 2011-2013 Nadleśnictwo zlecało pozyskanie drewna i zrywkę podmiotom gospodarczym wykonującym takie usługi. Wartość zleconych prac łącznie wynosiła 14.971,5 tys. zł. W 2011 r. zlecenia wartości 4.306,9 tys. zł, wykonywało dziewięć podmiotów a wartość wykonanych usług przez poszczególnych wykonawców wahała się od 264,7 tys. zł do 927,2 tys. zł. W 2012 r. zlecenia o łącznej wartości 4.938,0 tys. zł wykonywało czterech zleceniobiorców a wartość poszczególnych wykonywanych usług przez poszczególnych wykonawców wahała się od 71,9 tys. zł do 2.969,7 tys. zł. W 2013 r. zlecenia na łączną wartość w kwocie 5.636,5 tys. zł wykonywało sześciu zleceniobiorców a wartość wykonanych usług przez poszczególnych wykonawców wahała się od 346,9 tys. zł do 2.133,5 tys. zł. Analizie poddano wybór wykonawców tych usług w roku 2011. Wykonawcy prawidłowo zostali wybrani w trybie przetargu nieograniczonego.

(dowód: akta kontroli str. 644-715)

2.4. Obciążenia Nadleśnictwa na utrzymanie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych

Nadleśnictwo zgodnie z planem finansowo-gospodarczym ponosiło koszty utrzymania jednostki nadrzędnej. Obciążenia te kształtowały się następująco: w 2011 r. wynosiły 520,0 tys. zł, w 2012 r. i 2013 r. wynosiły po 600,0 tys. zł. Ponadto w 2013 r. przekazano kwotę 500,0 tys. zł z przeznaczeniem na zakup i adaptację siedziby biura Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych w oparciu o porozumienie z dnia 28 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli 108-111)

2.5. Koszty wynagrodzeń

Koszty wynagrodzeń pracowników Nadleśnictwa w latach 2011-2013 wynosiły łącznie 15.116,9 tys. zł. Przeciętne wynagrodzenie pracowników służby leśnej

wynosiło w 2011 r. - 6.962,8 zł, w 2012 r. - 7.728,0 zł, w 2013 r. - 7.820,3 zł. Przyrosty procentowe kształtowały się wynosiły: 10,98% oraz 1,19%. Przeciętne wynagrodzenie pracowników administracji wynosiło w 2011 r. 6.067,9 zł, w 2012 r. 6.687,8 zł, w 2013 r. 5.994,6 zł. Zmiany procentowe przeciętnych wynagrodzeń administracji wynosiły: wzrost w 2012 r. o 10,21% oraz spadek o 11,56% w 2013 r. Przeciętne wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych wynosiły: w 2011 r. 5.043,2 zł, w 2012 r. 5.222,1 zł, w 2013 r. 4.990,7 zł. Zmiany procentowe średnich wynagrodzeń tej grupy zatrudnionych wynosiły wzrost o 3,54% w 2012 r. oraz spadek o 4,6% w 2013 r.

Główny wpływ na wysokość oraz wahania przeciętnych wynagrodzeń w poszczególnych grupach pracowników nadleśnictwa w latach 2011-2013 miały w szczególności: nagrody motywacyjne, coroczna zmiana stawki wyjściowej, awanse dla określonej części procentowej pracowników, odprawy emerytalne i rentowe oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne.

Podstawowe zasady wynagradzania pracowników LP określone są w Ponadzakładowym Układzie Zbiorowym Pracy dla pracowników PGL LP, oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie stanowisk, stopni służbowych oraz wynagradzania w służbie leśnej. Polityka wynagrodzeń w Lasach Państwowych sprawowana i kreowana jest przez Dyrektora Generalnego w uzgodnieniu z przedstawicielami największych central organizacji związków zawodowych działających w Lasach Państwowych. Zmiana stawki wyjściowej podwyższa wynagrodzenia każdego pracownika LP, natomiast awanse i nagrody są przyznawane na warunkach określonych przez Dyrektora Generalnego i mają charakter motywacyjny. Nagrody i awanse mają największy wpływ na wahania przeciętnych wynagrodzeń, ze względu na ich różną wysokość w roku określoną każdorazowo przez Dyrektora Generalnego, oraz uznaniowy i motywacyjny charakter różnicujący pracowników w poszczególnych grupach zawodowych. Wysokość nagród w badanym okresie wynosiła odpowiednio: 1.099,90 tys. zł w 2011 r., 1.171,80 tys. zł w 2012 r., 912,40 tys. zł w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 109, 134, 776-777)

2.6. Inwestycje

Łączne nakłady na inwestycje zrealizowane w latach 2011-2013 wynosiły 11.031,4 tys. zł. W 2011 r. ponoszono nakłady inwestycyjne na zakupy oraz roboty budowlane w łącznej kwocie 2.445,6 tys. zł, w grupie zakupów największe nakłady poniesiono na zakup koparko – ładowarki 290,0 tys. zł, a w grupie robót budowlanych na budowę drogi leśnej Różanka 975,1 tys. zł. W roku 2012 poniesiono łączne nakłady na inwestycje w kwocie 3.282,0 tys. zł. Najdroższym zakupem był zakup agregatu prądotwórczego 54,5 tys. zł, największe nakłady na roboty budowlane poniesiono na budowę drogi 202 Jawornica kwota 809,6 tys. zł. W roku 2013 wydatkowano na inwestycje kwotę 5.303,8 tys. zł. W grupie zakupów największe koszty poniesiono na zakup komputerów 20,5 tys. zł, a w grupie robót budowlanych na retencję górką 3.305,3 tys. zł.

2.6.1. Badaniom kontrolnym poddano działania z związane z zakupem koparko-ładowarki. Wniosek w sprawie zakupu Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych zaakceptowała w dniu 8 grudnia 2011 r. pod warunkiem nie pogorszenia wyniku finansowego, wykonania zadań gospodarczych oraz bez zgody na zwiększenie zatrudnienia. Wniosek o ustalenie trybu i rozpoczęcie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego skierował Sekretarz Nadleśnictwa do Nadleśniczego dnia 13 grudnia 2011 r. wskazano w nim tryb udzielenia zamówienia – przetarg nieograniczony. Ogłoszenia zamieszczono w biuletynie zamówień publicznych 13 stycznia 2011 r. pod nr 422960-2011. Z treści protokołu z postępowania w trybie

przetargu nieograniczonego wynika, iż: [1] wartość zamówienia oszacowano na kwotę 270 tys. zł; [2] postępowanie prowadziła komisja przetargowa; [3] członkowie komisji oraz Nadleśniczy złożyli oświadczenia określone w art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁷ (dalej: *ustawa Prawo zamówień publicznych*), [4] wpłynęła jedna oferta – „B... M...” Sp. z o.o. na kwotę 290.000 zł netto 23%, VAT 66.700 zł, brutto 356.700 zł. Umowę zawarto w dniu 22 grudnia 2011 r. Przedmiotem dostawy była koparko – ładowarka. Wynagrodzenie wykonawcy ustalono w kwocie brutto 356,7 tys. zł. Wykonawca wystawił fakturę VAT nr 70200823/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Koparko – ładowarkę przyjęto, jako środek trwały, na podstawie dowodu OT 152/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r.

(dowód: akta kontroli 601-629)

2.6.2. Badaniom kontrolnym poddano udokumentowanie budowy drogi 202 na terenie Leśnictwa Jawornica. Z treści dokumentu Uproszczony Projekt Techniczny zadania „*Remont drogi leśnej w Leśnictwie Jawornica poza ewidencją środków trwałych*” wynika, iż zadanie dotyczyło remontu drogi wewnętrznej drogi leśnej o nawierzchni nieulepszonej. Celem zadania inwestycyjnego było przywrócenie funkcji istniejącej, wywozowej leśnej drogi zakładowej umożliwiającej prowadzenie gospodarki leśnej związanej z pozyskaniem drewna transportem oraz zagospodarowaniem przyszłego kompleksu lasu – uszkodzonej w wyniku siły wyższej w dniach 21-23 lipca 2011 r. Podstawowym założeniem była odbudowa drogi po trasie istniejącej już drogi leśnej znajdujące się w złym stanie technicznym. Nadleśnictwo nie występowało o wydanie decyzji pozwolenia na budowę dla tej inwestycji, bo nie było to konieczne. W dniach 19-21 lipca 2011 r. tereny Nadleśnictwa Międzyzlesie zostały dotknięte nawałnymi deszczami w wyniku czego powstały znaczące straty w infrastrukturze drogowej. Prace prowadzone były na wewnętrznych drogach zakładowych, nie występowały kolizje z drogami publicznymi. Prace realizowano w oparciu o treść przepisu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu⁸.

W dniu 31 lipca 2012 r. zawarto umowę pomiędzy Nadleśnictwem Międzyzlesie a jednostką organizacyjną Lasów Państwowych - Zakładem Usług Leśnych w Bystrzycy, a w dniu 1 października 2012 r. aneks do umowy. W umowie przewidziano m.in., iż wykonawca zakupi w Nadleśnictwie Międzyzlesie kamień z kamieniołomu Nowa Wieś po cenie 25 zł za tonę. Wartość umowy określono do wysokości kosztorysu inwestorskiego na kwotę 809.691,06 zł plus VAT z zastosowaniem stawki roboczogodziny netto 14,67 zł, narzut kosztów ogólnych do robocizny i sprzętu 65,50%, narzut zysku do robocizny i sprzętu wraz z narzutami w wysokości 12,5%. Termin wykonania prac ustalono na 31 grudnia 2012 r. W dniu 31 października 2012 r. sporządzono protokół częściowego odbioru robót, a w dniu 31 października 2012 r. Zakład Usług Leśnych Bystrzyca Kłodzka wystawił fakturę na kwotę netto 269.698,31 zł plus VAT w kwocie 62.030,61 zł, razem 331.728,92 zł. Protokół odbioru końcowego sporządzono dnia 30 listopada 2012 r., fakturę wystawiono dnia 30 listopada 2012 r. na kwotę netto 539.992,75 zł plus podatek VAT w kwocie 124.198,33 zł, razem brutto kwota 664.191,08 zł. Dowód OT o numerze 151/2012 sporządzono dnia 30 listopada 2012 r. Protokołem nr 69/2012 z dnia 30 listopada 2012 r. przekazano Leśniczemu środek trwały o nazwie

⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

⁸ Dz. U. z 2001 r. Nr 84, poz. 906 ze zm.

„Odbudowa drogi w Leśnictwie Jawornica” o wartości 809.691,06 zł. Fakt wyremontowania tej drogi skutkował wykazaniem jej w ewidencji, jako środek trwały. Powierzenie wykonania prac ZUL w Bystrzycy Kłodzkiej nastąpiło po zabezpieczeniu finansowania inwestycji przez jednostkę nadrzędną na wniosek Nadleśnictwa. Przy zlecaniu prac ZUL w Bystrzycy Kłodzkiej, Nadleśnictwo kierowało się wytycznymi RDLP, zawartymi w piśmie ZI-7232/2/09 z dnia 23 lipca 2009 r.

Nadleśniczy wyjaśnił, iż przy wyborze ZUL w Bystrzycy Kłodzkiej do realizacji inwestycji drogowej kierował się *wieloletnim doświadczeniem tego zakładu przy realizacji dróg leśnych, rzetelnością wykonania prac, terminowością, dotychczasową współpracą, brakiem zgłaszanych reklamacji, co do jakości wykonania robót drogowych. Zakład Usług Leśnych posiada wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu robót drogowych w szczególnie trudnych warunkach wysokogórskich. Posiada wymagany potencjał techniczny oraz odpowiednie zasoby kadrowe. Zasady wyceny usług zlecanych przez nadleśnictwo jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych odbywają się bezprzetargowo z wolnej ręki na podstawie zlecenia, porozumienia lub umowy z zachowaniem prowadzenia negocjacji cenowej. Jednostka organizacyjna na podstawie otrzymanego przedmiaru robót (kosztorysu ślepego) przedkłada kosztorys ofertowy. Komisja w drodze negocjacji cenowych ustala wartość zlecenia weryfikując nakłady określone w kosztorysie inwestorskim, do wysokości zabezpieczonych środków inwestycyjnych z amortyzacji scentralizowanej, bądź innych środków LP. Po spisaniu komisyjnym protokołu negocjacji nadleśnictwo podpisuje zlecenie, porozumienie lub umowę.*

(dowód: akta kontroli str. 601-629, 726-728, 1858)

2.6.3. Badaniom kontrolnym poddano realizację niezakończoną w okresie objętym kontrolą, inwestycji pn. „Odbudowa drogi leśnej połączona z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym leśnictwa Różanka masyw Góry Czerniec i Gniewosz”.

Dnia 13 października 2010 r. Starosta Kłodzki decyzją nr 54/XIII/B/2010 zatwierdził projekt budowlany i wydał pozwolenie na budowę Nadleśnictwu Międzylesie pn. *Odbudowa drogi leśnej połączonej z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym leśnictwa Różanka masyw góry Czerniec i Gniewosz.*

(dowód: akta kontroli str. 1860-1861)

W dniu 28 stycznia 2011 r. zawarto umowę pomiędzy Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w Warszawie a Nadleśnictwem Międzylesie umowę przyznania pomocy Nr 01317 -69150-OR0100004/09 na realizację celu „Odnowienie i pielęgnacja drzewostanów w leśnictwie Różanka oraz Lesica zniszczonych przez czynniki abiotyczne i biotyczne z jednoczesnym podniesieniem stanu zabezpieczeń przeciwpożarowych oraz wprowadzenie mechanizmów zapobiegających katastrofom naturalnym”. W zakresie rzeczowym wskazano koszty inwestycyjne związane z zadaniem „Umożliwienie dojazdu do kompleksu leśnego leśnictwa Lesica i Różanka – Masyw Góry Czerniec i Gniewosz – odbudowa połączona z modernizacją dojazdów pożarowych”. Wartość pomocy ustalono na kwotę 3.158.186,00 zł. W umowie przewidziano, iż pierwszy etap realizacji projektu będzie zrealizowany do 15 października 2012 r., a drugi etap do 15 grudnia 2013 r. Do umowy sporządzono trzy aneksy ustalając ostatecznie terminy realizacji pierwszego etapu na dzień 1 stycznia 2013 r. oraz drugi na dzień 1 lipca 2014 r., a wartość pomocy na kwotę 3.154.379,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1007-1042)

Poniesiono następujące nakłady inwestycyjne na realizację tej drogi: 1.295,4 tys. zł, w tym w 2009 r. 40,8 tys. zł, w 2010 r. 17,0 tys. zł, w 2012 r. 641,1 tys. zł, w 2013 r. 596,3 tys. zł. Pierwszą umowę w sprawie realizacji tego zadania inwestycyjnego zawarto w dniu 14 listopada 2011 r. z Liderem Konsorcjum N...Polska Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu. Przedmiotem umowy była odbudowa drogi leśnej o łącznej długości 7500 mb łącznie z dojazdami pożarowymi, mijankami, zjazdami, pobocznymi i urządzeniami melioracyjnymi. Wynagrodzenie netto ustalono w kwocie 1.518.604,36 zł, a brutto w kwocie 1.867.833,40 zł. Termin wykonania umowy wyznaczono na dzień 15 listopada 2013 r. Wykonawca ten wykonał przedmiot umowy częściowo. W związku z niewykonaniem umowy toczą się dwa postępowania sądowe. Proces sądowy z powództwa firmy N...Polska Sp. z o.o. przeciwko Nadleśnictwu Międzyzylesie w Sądzie Okręgowym w Legnicy „o zapłatę 186 783,34 zł wraz z ustawowymi odsetkami” oraz proces sądowy z powództwa firmy N... Polska Sp. z o.o. przeciwko Nadleśnictwu Międzyzylesie. Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie „o zapłatę 39 226,06 zł wraz z ustawowymi odsetkami”. Nadleśnictwo wstrzymało wypłatę z tytułu niewykonania części robót, nieprawidłowości, zaniechania i zaniedbania robót budowlanych.

Realizacja umowy ze Spółką N...Polska Sp. z o.o. była przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych we Wrocławiu. Dnia 9 maja 2013 r. Dyrektor RDLP skierował do Nadleśniczego wystąpienie pokontrolne po kontroli przeprowadzonej w marcu i kwietniu 2013 r. Przedmiotem kontroli było „Rozpatrzenie skargi firmy N... Polska Sp. z o.o. na Nadleśniczego Nadleśnictwa Międzyzylesie w związku z realizacją umowy nr 71/2011 z dnia 14.11.2011 r.”. W dokumentach pokontrolnych stwierdzono, iż przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów zawartych w skardze. Stwierdzono natomiast uchybienia. Z uzyskanych informacji z Urzędu Zamówień Publicznych wynika, iż na wniosek Prezesa Spółki N... Sp. z o.o. było prowadzone postępowanie wyjaśniające w sprawie udzielonego zamówienia publicznego tej Spółce z ostatecznym stwierdzeniem, iż brak było podstaw przeprowadzenia wnioskowanej kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 854-863, 882-887, 995 1629-1637)

Nadleśniczy wyjaśnił, że sprawa realizacji inwestycji „Odbudowa drogi leśnej połączona z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym leśnictwa Różanka Masyw Góry Czerniec i Gniewosz” była przedmiotem postępowań: Prokuratury Rejonowej w Kłodzku, Powiatowej Komendy Policji w Kłodzku oraz Urzędu Zamówień Publicznych. Prokuratura Rejonowa w Kłodzku (znak spr. 1 Ds.200/13/Spc) pismem z dnia 29 kwietnia 2014 r. wydała postanowienie o umorzeniu śledztwa, obejmujące m.in. następujące zapisy: „Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy stwierdzić należy, że okoliczności, jakie w swoich pismach i zeznaniach podaje Jerzy Z. dotyczące przestępstwa płatnej protekcji w ogóle nie miały miejsca. Okoliczności te pozostają w sprzeczności nie tylko z zeznaniami pracowników nadleśnictwa, ale także zeznaniami prezesa spółki A...-Mariusza G., właściciela firmy B...-P...-Roberta W. oraz dokumentacją przetargów. Stwierdzić należy, że złożone przez Jerzego Z. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa może stanowić próbę zemsty na pracownikach Nadleśnictwa Międzyzylesie za rozwiązanie z N... Polska Sp. z o.o. umowy o realizację zamówienia, a także może stanowić próbę wywarcia wpływu na osoby reprezentujące Nadleśnictwo w toczącym się procesie cywilnym”.

Dnia 16 października 2012 r. Nadleśnictwo Międzyzylesie zawarło umowę nr 110/2012 z Spółką N... Sp. z o.o. na roboty dodatkowe w związku z realizacją zadania „Odbudowa drogi leśnej połączona z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym leśnictwa Różanka Masyw Góry Czerniec i Gniewosz”, dotyczące wzmocnienia rodzimego gruntu tłucznem niesortowanym,

w zlokalizowanych miejscach wsięków wody i podmokłych terenach. Wartość prac ustalono na kwotę netto 123.888 zł, podatek VAT 28.494,24 zł, wartość brutto 152.382,24 zł.

Nadleśniczy wyjaśnił, iż: firma N... - Sp. z o.o. od momentu zawarcia umowy, tj. od dnia 14 listopada 2011 r., do połowy lipca 2012 r. nie zgłaszała żadnych uwag ani zarzutów do realizowanej inwestycji. Uwagi zaczęły wypływać od prezesa spółki. Pana Z., w momencie zagrożenia terminu zakończenia prac I etapu. Pierwsze pismo z prośbą o zorganizowanie spotkania dotyczącego ewentualnych niezgodności planów trasy wpłynęło do nadleśnictwa w dniu 10 lipca 2012 r. Uwag do projektu nie wносиły również osoby sprawujące nadzór nad drogą, tj. kierownik budowy, kierownicy robót, osoby które posiadają stosowne uprawnienia budowlane. Służby nadzoru firmy N... realizowały prace zgodnie z projektem. Firma N... składając ofertę przetargową nie wносиła zarzutów niekompletnej dokumentacji. Ofertę złożyła bez uwag do dokumentacji, tak więc składając ofertę zapoznała się z projektem, kosztorysem, terenem prowadzenia prac, STWiOR i SIWZ, którego integralną częścią jest kompletny projekt budowlany. Tylko zapoznając się z dokumentami mogła sporządzić ofertę, wyceniając wszystkie prace. Konsorcjum firm N... (lider konsorcjum) oraz A... złożyło oświadczenie, że zapoznali się ze specyfikacją istotnych warunków zamówienia (w tym ze wzorem umowy) i nie wносили żadnych zastrzeżeń, przyjęli warunki określone w dokumentacji przetargowej. Należy dodać, że firma składająca ofertę po zapoznaniu się ze wszystkimi faktami, winna np. w celu właściwej wyceny prac dokonać nawet badań gruntu, w miejscach wątpliwych, które oferent zaobserwował podczas wizji terenowej. Faktu występowania gruntów niewłaściwych wykonawca nie wносиł w czasie składania ofert. Dodam, że wielokrotnie prezes firmy N... oświadczał, że to nie on składał ofertę. Ponadto projekt musiał spełniać niezbędne wymagania w zakresie budowy, albowiem uzyskał pozwolenie na budowę.

(dowód: akta kontroli str. 1043-1071, 1078-1391, 1379-1407, 1985-2006, 2018-2029)

W dniu 26 kwietnia 2013 r. zawarto umowę z firmą [...] ⁹ na wykonanie zamówienia pn. „Odbudowa drogi leśnej połączona z modernizacją dojazdów pożarowych w kompleksie leśnym Leśnictwa Różanka masyw góry Czerniec i Gniewosz”. Wartość netto wynagrodzenia ustalono w kwocie 881.827,33 zł plus podatek VAT w kwocie 202.820,29 zł, tj. łącznie 1.084.647,62 zł. Ustalono termin realizacji zadania na dzień 4 listopada 2013 r., zmieniony następnie na dzień 30 czerwca 2014 r. Od początku 2014 r., pomimo sprzyjających warunków pogodowych wykonawca zaprzestał wykonania umowy, tłumacząc się koniecznością realizacji innej inwestycji oraz oczekiwaniem na przyznanie kredytu. Pismem z dnia 10 lipca 2014 r. Nadleśnictwo powołując się na postanowienia umowy odstąpiło od umowy naliczając kary umowne i skierowało sprawę na drogę postępowania sądowego.

(dowód: akta kontroli str. 864-877, 1167-1340)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Oględziny odnowienia przeprowadzone w oddziale 195d w Leśnictwie Śnieżnik wykazały użycie do poprawek wykonanych w 2014 r. nieodpowiedniego materiału sadzeniowego. Teren uprawy znajduje się na wysokości 1.150 m n.p.n. w miejscu odsłoniętym, narażonym na działanie silnych wiatrów. Do poprawek użyto m.in. 4-letnich sadzonek świerka o wysokości 35-40 cm, o palmowatym pokroju (brak gałązek w dolnej części strzały). Sadzonki te po posadzeniu wystawały ok. 10 cm

⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

ponad otaczające runo. Wysokość oraz pokrój sadzonek sprawił, że były one bardziej podatne na działanie wiatru. Oględziny wykazały, że ok. 90% sadzonek świerka posadzonych w poprawkach było pochylonych, a ich jasno zielony kolor świadczył o ich słabszej kondycji. Nie można przesądzić o tym, czy wykonany zabieg osiągnie swój cel (sadzonki się przyjmą) czy nie. Jednak użycie opisanych powyżej sadzonek, nieodpowiednich do warunków panujących na uprawie było zdaniem NIK, obarczone wysokim ryzykiem”.

(dowód: akta kontroli str. 792-793)

Leśniczy Leśnictwa Śnieżnik wyjaśnił, iż jako leśniczy opracowuje plan działań gospodarczych, zleca firmie zewnętrznej wykonanie zadań i nadzoruje wykonanie oraz sporządza dokumentację niezbędną do zapłaty za wykonaną usługę. W 2014 r. na działce o adresie 195d: sadzono świerka w ilości 450 sztuk i modrzewia 250 sztuk, koszt sadzonek modrzew 231,97 zł, świerk 478,35 zł. Sadzonki świerka czteroletnie a modrzewia dwuletnie. Prace wykonał [...] ¹⁰. Leśniczy wyjaśnił, że sprawdzał, jakość sadzonek przed zasadzeniem i jego zdaniem świerki odpowiadały dolnej granicy normy a jakość modrzewia była dobra. Do odnowień na terenach wysoko położonych (powyżej 900 mnp.) stosuje się wyrośnięty materiał sadzeniowy trzyletni. O tym, że zastosowano czteroletni materiał zdecydował brak młodszego materiału, decyzję podjął specjalista ds. hodowli lasu. Ponadto leśniczy wyjaśnił, iż: przypadek sadzenia czteroletniego zamiast trzyletniego świerka na działce 195 d był odosobniony, rocznie sadzimy od 20 – 40 tysięcy sadzonek odpowiadających wymogom. Podkreślam, iż sadzenie modrzewia było poprawne.

Nadleśniczy wyjaśnił, iż leśniczy zgodnie z przydzielonym zakresem kompetencyjnym podejmuje decyzje o tym, jakie sadzonki: gatunek i wiek są używane do odnowień i poprawek, czyni to w trakcie opracowywania corocznego projektu planu w zakresie gospodarki leśnej. Projekt ten pod względem merytorycznym opiniują specjaliści poszczególnych działów gospodarki leśnej, który sprawdza Zastępca Nadleśniczego, a zatwierdza Nadleśniczy. Faktyczną decyzję o użyciu 4 letnich sadzonek do poprawek na powierzchni uprawy położonej w oddziale 195 obrębu Międzygórze podjął zastępca Nadleśniczego. Zrobił to po przeanalizowaniu zapasu sadzonek świerka w gospodarstwie szkółkarskim. W oddziale 195 d nie dokonano kontroli wykonania poprawki. Za kontrolę wewnętrzną i nadzór prac w gospodarce leśnej wszystkich leśnictw w nadleśnictwie odpowiada Inżynier Nadzoru. Zgodnie z zakresem kompetencyjnym mógł to zrobić Zastępca Nadleśniczego lub Specjalista d.s. zagospodarowania lasu.

(dowód: akta kontroli str. 939-940, 1343-1344)

2. Realizacja inwestycji przez spółkę N...Polska Spółka z o.o. została skontrolowana przez RDLP. W wyniku kontroli wydano zalecenia pokontrolne, z których wynikało, iż [1] przeprowadzona kontrola nie potwierdziła zarzutów zawartych w skardze, [2] wystąpiły uchybienia w przeprowadzonej procedurze przetargowej ograniczające możliwość wyeliminowania na etapie przetargu firm nieposiadających środków na realizację inwestycji, [3] nie dopełniono należytej staranności poprzez nieuwzględnienie we wzorze umowy zapisów o zasadach sposobie i formie odstąpienia od umowy – nie zabezpieczając tym samym interesu Skarbu Państwa, [4] po wypowiedzeniu umowy przez Nadleśniczego nie wykonano inwentaryzacji

¹⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.) w związku z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

zrealizowanych prac pod względem ilościowym i jakościowym, uniemożliwiają ostateczne rozliczenie z wykonawcą.

(dowód: akta kontroli str. 854-862)

3. Z analizy pism, które przesłano do wykonawców usług z zakresu gospodarki leśnej w 2011 r. wybranych w trybie przetargowym wynika, iż nie zrealizowano obowiązku, o którym mowa w art. 92 ust 1 pkt 4 *ustawy Prawo zamówień publicznych*, to jest nie wskazano terminu, określonego zgodnie z art. 94 ust. 1 lub 2 tej ustawy, po którego upływie umowa w sprawie zamówienia publicznego może być zawarta. Natomiast zgodnie z art. 92 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, obowiązkowym elementem zawiadomienia o wyborze oferty jest m.in. wskazanie terminu, po którym może zostać zawarta umowa. Potraktowanie tej informacji, jako obowiązkowego elementu zawiadomienia przesyłanego wykonawcom skutkuje ustaleniem terminów wniesienia odwołania, zgodnie z art. 182 ust. 1 ww. ustawy.

W związku z powyższym Nadleśniczy wyjaśnił: „W dniu 14.12.2010 r. zakończono procedurę wyboru ofert i protokół w tym dniu pojawił się na tablicy ogłoszeń oraz stronie internetowej Nadleśnictwa. O wynikach zawiadomiono wszystkich oferentów przesyłkami poleconymi ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W związku z tym, że na 10 z 13 pakietów wpłynęła tylko jedna oferta (zgodnie z art. 94 pkt 2) zamawiający mógł zawrzeć umowę przed upływem terminów, o których mowa w ustępie 1a na pozostałe 3 pakiety terminy podpisania umów ustalono telefonicznie. Zdaniem NIK wskazane przez Nadleśniczego okoliczności nie zwalniają z obowiązku stosowania art. 92 i 182 *ustawy Prawo zamówień publicznych*.

(dowód: akta kontroli str. 683, 2030-2065, 2073-2077)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie przez Nadleśnictwo środków w związku z prowadzoną działalnością.

3. Planowanie i wykorzystanie środków funduszu leśnego

3.1. Przychody i wydatki funduszu leśnego

Nadleśnictwo w oparciu o plan finansowo-gospodarczy w każdym miesiącu naliczało odpis podstawowy na fundusz leśny. W latach 2011-2013 odpisy i dopłaty kształtowały się następująco: rok 2011: odpis na FL – 1.876.602,21 zł (18.766.022,12 zł x 10%), dopłata z FL do wyrównania niedoborów – 494.100,00 zł, dopłaty pozostałe - 0,00 zł, rok 2012: odpis na FL – 2.975 877,15 zł (20.523 290,72 zł x 14,5%), dopłata z FL do wyrównania niedoborów – 1.190.100,00 zł, dopłaty pozostałe – 16.800,00 zł (zakładanie i utrzymanie plantacji nasiennej nota nr 67/2012), rok 2013: odpis na FL – 2.847.959,28 zł (19.641.098,50 zł x 14,5%), dopłata z FL do wyrównania niedoborów – 1.206.300,00 zł, dopłaty pozostałe z FL – 240.600,00 zł (restytucja rzadkich gatunków drzew - noty nr 55/2013 i 56/2013), 60,00 zł (dofinansowanie wydatków związanych ze szkoleniem z zakresu wizytacji zalesień - nota nr 7/2013).

3.2. Niewykorzystane środki funduszu

W Nadleśnictwie w latach 2010-2013 nie było niewykorzystanych środków funduszu leśnego. Dopłaty z funduszu leśnego na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji gospodarki leśnej zostały zaksięgowane zgodnie z planem finansowo-gospodarczym i pomniejszyły koszt sprzedaży, natomiast dopłaty celowe na

realizację poszczególnych zadań ujęte w planie finansowo-gospodarczym zostały przekazane i zrefundowały koszty wykonania poszczególnych zadań.

3.3. Finansowanie działalności jednostki ze środków funduszu leśnego

W roku 2011 Nadleśnictwo korzystało z dopłaty funduszu leśnego do wyrównania niedoborów w kwocie 494,1 tys. zł, nie korzystano z dopłat pozostałych. W roku 2012 korzystano z dopłaty z funduszu leśnego do wyrównania niedoborów w kwocie 1.190,1 tys. zł, z dopłat pozostałych - 16,8 tys. zł na zakładanie i utrzymanie plantacji nasiennej. W 2013 r. Nadleśnictwo korzystało z dopłaty z funduszu leśnego do wyrównania niedoborów w kwocie 1.206,3 tys. zł, dopłaty pozostałe z funduszu leśnego wynosiły 240,6 tys. zł na restytucję rzadkich gatunków drzew, oraz kwota 60,00 zł na dofinansowanie wydatków związanych ze szkoleniem z zakresu wizytacji zalesień - refundacja kosztów działalności podstawowej i administracyjnej.

3.4. Niedobory, które powstały przy realizacji zadań gospodarki leśnej

Nadleśnictwo w badanym okresie naliczało i księgowało dopłatę z funduszu leśnego na wyrównanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej zgodnie z zatwierdzonymi planami finansowo-gospodarczymi. W założeniu tych planów współczynnik kosztów do przychodów na działalności podstawowej i administracyjnej z FL wynosił 1,00. Wyższy dodatni wynik finansowy to przede wszystkim wynik bardzo dobrej sprzedaży i uzyskania wysokiej przeciętnej ceny sprzedaży drewna. Nadleśnictwo samodzielnie nie dokonało ustalenia rzeczywistego niedoboru i zwrotu środków na fundusz leśny w przypadku, gdy dopłata była wyższa niż faktyczny niedobór lub gdy przekazano dopłatę, a niedobór faktycznie nie wystąpił i odwrotnie, gdy otrzymane środki były niewystarczające do wyrównania niedoborów.

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych przed zatwierdzeniem sprawozdań finansowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych za dany rok obrotowy, dokonał weryfikacji wyniku finansowego i ustalał korektę wyniku dla Regionalnych Dyrekcji z kapitału zasobów nadleśnictw na fundusz leśny w wysokości określonej w załączniku do pisma o przeprowadzonej weryfikacji.

W badanym okresie, w roku 2013 po przeprowadzonej weryfikacji wyniku za rok 2012, Nadleśnictwo Międzyzlesie zostało zobowiązane do wpłaty na fundusz leśny kwoty 1.903.400,00 zł. Kwota weryfikacji została ujęta w księgach rachunkowych na kontach: Wn – 820 i Ma – 2455 i przekazana na konto RDLP w ustalonym przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych terminie.

Badaniom kontrolnym poddano naliczenie odpisu podstawowego na fundusz leśny w miesiącu kwietniu 2011 r., 2012 r. oraz w 2013 r. I tak, w roku 2011 stawka odpisu podstawowego wynosiła 10% wartość sprzedaży wynosiła 1.475.152,93 zł, prawidłowo naliczony odpis w kwocie 147.515,30 zł przekazano dnia 13 maja 2011 r. W kwietniu 2012 r. naliczono odpis z uwzględnieniem zmiany stawki odpisu podstawowego ustalonego w zatwierdzonym planie wysokości 14,5%, poprzednio jest za styczeń luty i marzec naliczano wg stawki wyznaczonej w prowizorium wynoszącej 9,6%. W kwietniu obciążono koszty wyrównawczym odpisem w kwocie 556.587,37 zł narastającą wartość sprzedaży za cztery miesiące wynosiła 7.398.000 zł a wartość narastająca odpisu za cztery miesiące wynosiła 1.072.710,13 zł, kwotę odpisu zasadniczego i wyrównawczego za ten okres przekazano w dniach 11 maja 2012 r. oraz 14 maja 2012 r. W 2013 r. stawka odpisu wynosiła 14,5%. Wartość sprzedaży za miesiąc kwiecień 1.660,572,31 zł kwota odpisu za kwiecień 2013 r. 240.782,98 zł przekazana została 29 i 31 maja 2013 r.

Rozliczenia kasowe z tytułu rozrachunków z funduszem leśnym są realizowane zgodnie z harmonogramem i terminami określonymi przez Dyrektora RDLP w planie

finansowo-gospodarczym. Rozliczenia z tytułu odpisu i dopłaty są ujmowane na kontach księgowych następująco: odpis: Wn – 516 Ma – 2454 dopłata: Wn – 2454 Ma – 740.

3.5. Wykorzystanie badań naukowych finansowanych z funduszu leśnego

Z wyjaśnień Nadleśniczego wynika, iż w *badanym okresie nadleśnictwo miało możliwość i wykorzystywało niektóre z wyników badań naukowych sfinansowanych z funduszu leśnego w działalności leśnej, m.in. w nasiennictwie, hodowli i ochronie lasu. Wartość dodana tych badań jest pomocna w prowadzeniu prawidłowej gospodarki leśnej i przyczynia się do podnoszenia kwalifikacji pracowników merytorycznych w poszczególnych działach nadleśnictwa. Nadleśnictwo nie może dokonać miarodajnej oceny korzyści, jakie płyną z opracowania i wdrożenia badań, ponieważ nie jest jednostką zlecającą i finansującą te badania.*

(dowód: akta kontroli str. 109-110, 116- 132, 134 -135, 145- 150, 1599-1604, 1786-1795)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w zakresie naliczania i odprowadzania do jednostki nadrzędnej środków funduszu leśnego.

4. Sytuacja majątkowo - finansowa Lasów Państwowych

4.1. Ocena systemu organizacji rachunkowości

Nadleśnictwo nie decydowało samodzielnie o stosowanej polityce rachunkowości. We wszystkich jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych stosowano jednolity Plan Kont z komentarzem, stanowiący Załącznik nr 2 do Zarządzenia Nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 stycznia 2009 r. ze zmianami wprowadzonymi: Zarządzeniem Nr 89 z dnia 22 grudnia 2009 r. (Znak: EK-0102-6/09) i Zarządzeniem Nr 67 z dnia 30 grudnia 2010 r. (Znak: EK-021-5/10).

4.1.1. W jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych prowadziło się ewidencję operacji gospodarczych z wykorzystaniem Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (SILP), którego zasady funkcjonowania określały m.in. [1] Zarządzenie Nr 12 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 31 maja 1996 r. w sprawie prowadzenia bazy danych globalnych w ramach Systemu Informatycznego Lasów Państwowych (znak: GS-021-04-1/96) ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 75 z dnia 20 września 2002 r. (znak: OI-021-05-7/02); [2] Zarządzenie Nr 27 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 października 1996 r. w sprawie druków ścisłego zarachowania (znak: GS-021-04-5/96) ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 22 z dnia 22 lipca 1997 r. (znak: OS-021-06-11b/97), Zarządzeniem Nr 58 z dnia 27 listopada 1998 r. (znak: EI-021-04-16/98); [3] Zarządzenie Nr 9 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 10 marca 1997 r. w sprawie wprowadzenia do użytkowania programów finansowo-księgowych SILP (znak: OI-0421/28/97) ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 3 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22 stycznia 2009 r. (znak: OI-021-1-4/09) i Zarządzeniem Nr 66 z dnia 21 grudnia 2010 r. (znak: OI-021-5-2/10); [4] Zarządzenie Nr 73 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 sierpnia 2001 r. w sprawie upowszechnienia projektu informatycznego „Obserwator” (znak: SI-021-05- „Z”-89/2001, zastrzeżone); [5] Zarządzenie Nr 92 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie zmiany stałych globalnych Systemu Informatycznego LP dotyczących ewidencjonowania lasów, gruntów i innych nieruchomości (znak: ZS-210-40-2001); [6] Zarządzenie Nr 75 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 lipca

2003 r. w sprawie wzornika druków obowiązujących w Lasach Państwowych (znak: OI-021-08-01-2/2003), ze zmianami wprowadzonymi: Zarządzeniem Nr 95 z dnia 19 października 2003r. (znak: OI-021-05-37/2003), Zarządzeniem Nr 94 z dnia 16 października 2003 r. (znak: OI-021-05-37/2003, Zarządzeniem Nr 31 z dnia 30 kwietnia 2004 r. (znak: OI-021-02-9/2004), Zarządzeniem Nr 42 z dnia 9 czerwca 2004 r. (znak: OI-021-02-13/2004), Zarządzeniem Nr 71 z dnia 1 grudnia 2004 r. (OI-021-02-20/2004) i Zarządzeniem Nr 65 z dnia 21 grudnia 2010 r. (zn.spr: OI-021-4-2/10) i Zarządzeniem Nr 65 z dnia 1 października 2012 r.; [7] Zarządzenie Nr 95 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 października 2003 r. w sprawie testowania programów użytkowych SILP (znak: OI-021-05-33/2003), ze zmianami wprowadzonymi: Zarządzeniem Nr 17 z dnia 11 marca 2004 r. (znak: OI-021-02-7/04), Zarządzeniem Nr 3 z dnia 11 stycznia 2005 r. (znak: OI-021-02-4/05); [8] Zarządzenie Nr 7 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 lutego 2006 r. w sprawie jednorodności konfiguracji urządzeń sieciowych sieci WAN Lasów Państwowych (znak: OI-021-02-2/06, zastrzeżone); [9] Zarządzenie Nr 3 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie zasad funkcjonowania i zasad bezpieczeństwa systemu informatycznego w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (znak: OI-021-1-4/09); [10] Zarządzenie Nr 26 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 maja 2010 r. w sprawie ustalenia wartości lasów i gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (znak: ZS-D-210-57-2010).

Uprawnieni pracownicy RDLP i GDLP mieli wgląd do baz danych SILP Nadleśnictwa Międzylesie bez możliwości korygowania i zmiany zapisów w tych bazach. Udostępnienie baz danych regulowało zarządzenie nr 85 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Księgi rachunkowe Nadleśnictwa były badane przez biegłych rewidentów w ramach badania sprawozdań finansowych. Informacje dotyczące wyników tych badań zawarto w punkcie 4.4. niniejszego wystąpienia. Księgi rachunkowe były objęte kontrolą w trakcie kontroli przeprowadzanych przez Wydział Kontroli Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Wyniki przeprowadzonych kontroli nie skutkowały korektami zapisów ksiąg rachunkowych.

Wszystkie jednostki organizacyjne Lasów Państwowych sporządzały odrębne sprawozdania finansowe za dany rok obrotowy, które składały się na łączne sprawozdanie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Dane do sprawozdania zbiorczego były przekazywane przez Nadleśnictwo w formie papierowej i elektronicznej zgodnie z pismem bilansowym i w terminach uzgodnionych z RDLP.

Dane dotyczyły zestawienia środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, oraz aktywów obrotowych otrzymanych lub przekazanych do lub z jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych.

Konta rozrachunków z dostawcami o odbiorcami wchodzącymi w skład grupy Lasów Państwowych nie były wyróżniane spośród pozostałej grupy dostawców i odbiorców odrębnymi grupami analitycznymi.

Nadleśnictwo przed sporządzeniem sprawozdania finansowego dokonywało potwierdzenia obrotów i sald z dostawcami i odbiorcami w tym także z jednostkami wewnętrznymi Lasów Państwowych. Na potrzeby sporządzenia sprawozdań finansowych za lata 2011-2013, potwierdzono wszystkie salda z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych. Inwentaryzacja przeprowadzona była drogą potwierdzenia sald według stanu na dzień 30 listopada.

(dowód: akta kontroli str. 1638-1677, 1884-1892)

4.1.2. Nadleśniczy nie miał uprawnień do ustalania zakładowego planu kont, zobligowany był do stosowania jednakowego planu kont obowiązującego we wszystkich jednostkach Lasów Państwowych. Plan kont przewidywał ewidencję kosztów w układzie rodzajowym w zespole 4 kont, oraz w ewidencję kosztów wg typów działalności w zespole 5 kont. Konta tego zespołu przeznaczone są do ewidencji i rozliczania w układzie funkcjonalnym kosztów następujących działalności: administracyjnej, podstawowej, ubocznej, dodatkowej, pomocniczej, oraz socjalno-bytowej. W Systemie Informatycznym Lasów Państwowych ewidencję kosztów prowadziło się na kontach syntetycznych w podsystemie Finanse i Księgowość oraz w układzie kalkulacyjnym odnosząc je do miejsc powstawania kosztów. Miejsca powstawania kosztów odpowiadały grupom czynności – pozycjom planu w podsystemie LAS w ujęciu wartościowym oraz rzeczowym.

Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych dla rzeczowych składników aktywów obrotowych stosowały następujące metody prowadzenia kont ksiąg pomocniczych: [1] ewidencję ilościowo-wartościową w jednostkach naturalnych i pieniężnych dla materiałów i towarów, [2] ewidencję ilościową w jednostkach naturalnych dla produktów (wyrobów gotowych) gospodarki leśnej i działalności dodatkowej, których wartość wycenia się na koniec każdego miesiąca, [3] ewidencję wartościową dla towarów w sklepach zakładowych.

System finansowo-księgowy nie pozwalał na automatyczne wykazanie pełnego kosztu własnego poszczególnych pojedynczych transakcji sprzedaży. Rozliczenie kosztów ogólnogospodarczych, administracyjnych, ustalenie zmiany stanu zapasów, a także ustalenie całkowitego kosztu sprzedaży następuje w podsystemie Finanse i Księgowość w module Arkusz kalkulacyjny. Arkusz kalkulacyjny sporządzany jest w okresach miesięcznych, natomiast przeksięgowanie na koszt sprzedaży następowało w okresie zamknięcia ksiąg rachunkowych. Koszt sprzedaży oraz wartość sprzedaży przenoszone są automatycznie w SILP (funkcją Zamknięcie roku obrachunkowego) poprzez Zespół 7 na konto wyniku finansowego. Rozliczenie kosztów następowało z wykorzystaniem Systemu Informatycznego Lasów Państwowych na koniec każdego miesiąca. Koszty ogólnogospodarcze ujęte na koncie 550 rozliczało się proporcjonalnie do kosztów wynagrodzeń zaewidencjonowanych na kontach: 510, 511, 513, 514, 520-526, 530-537. Rozliczone koszty ogólnogospodarcze przenoszone były na podstawie arkusza kalkulacyjnego na konta kosztu sprzedaży poszczególnych rodzajów działalności. Po rozliczeniu kosztów ogólnogospodarczych otrzymuje się koszt wytworzenia, który składa się z kosztów bezpośrednich i narzutu kosztów ogólnogospodarczych. ustalenie wartości zapasów produktów (wyrobów gotowych) i produkcji niezakończonych na koniec każdego miesiąca. Wartość stanu zapasów produktów (wyrobów gotowych) na koniec miesiąca wycenia się wg kosztu wytworzenia nie wyższego od ceny sprzedaży netto, uwzględniając takie czynniki jak: Rk - wartość produktów (wyrobów gotowych) na koniec okresu obrachunkowego, Rp - wartość produktów (wyrobów gotowych) wg stanu na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, po uwzględnieniu remanentu początkowego i obrotów na kontach zespołu 6 za dany okres, Wspr - wartość zapasu końcowego wg cen sprzedaży poszczególnych sortymentów, Tkw - koszt wytworzenia, Ws - wartość sprzedaży w okresie obrachunkowym (od początku roku narastająco), przeniesienie kosztów działalności administracyjnej - koszty zaewidencjonowane na kontach 501, 502, 504, przenosi się na koszt sprzedaży z działalności administracyjnej i podstawowej - konto 711. Pozostałe koszty administracyjne rozliczone proporcjonalnie do kosztu wytworzenia kont 510*, 511, 530-537, przenosi się (na podstawie arkusza kalkulacyjnego) na koszt sprzedaży poszczególnych rodzajów działalności - konta Zespołu 7. przeniesienie kosztu wytworzenia - na tym etapie rozliczenia kosztów następuje

przeniesienie kosztów z kont Zespołu 5 na konta kosztu sprzedaży w sposób następujący: działalność podstawowa Wn 711 - Ma 510, 511, 513, 514, 516, 517, działalność uboczna Wn 712 - Ma 520 - 526, działalność dodatkowa Wn 713 - Ma 530 - 537, działalność socjalno-bytowa Wn 714 - Ma 56. Zgodnie z przedstawionym powyżej schematem, na konto kosztu sprzedaży przenosi się koszty z kont zespołu 5 oraz różnicę wartości zapasów produktów (wyrobów gotowych) na koniec okresu obrachunkowego, dlatego system nie pozwalał na automatycznie wskazanie pełnego kosztu własnego poszczególnych pojedynczych transakcji sprzedaży. Możliwym jest wskazanie technicznego kosztu wytworzenia danego sortymentu produktów, który składa się z kosztów bezpośrednich i narzutu kosztów ogólnogospodarczych, ale z poprzedniego okresu sprawozdawczego.

Poszczególne składniki kosztów są bezpośrednio związane z czynnościami gospodarczymi w ramach poszczególnych rodzajów działalności i przyporządkowane poprzez grupę czynności miejscom powstawania kosztów, a tym samym pozycjom planu w podsystemie Las w ujęciu wartościowym oraz rzeczowym. Do kosztów bezpośrednich zalicza się m. in. koszty zużycia materiałów, koszty amortyzacji, koszty usług obcych, koszty wynagrodzeń wraz z narzutami oraz inne koszty bezpośrednio związane z daną czynnością gospodarczą. W formie narzutu rozliczane są koszty ogólnogospodarcze i koszty administracyjne.

4.1.3. Nadleśnictwo sporządzało odrębne sprawozdanie finansowe zgodnie z zasadami prezentacji danych w sprawozdaniu finansowym Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Zarządzeniem Dyrektora Generalnego zdefiniowany był pakiet informacyjny, w którym Nadleśnictwo przekazuje informacje wykorzystywane przez jednostki nadrzędne do sporządzenia sprawozdania zbiorczego. W pakietach tych przekazuje się dane dotyczące środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz aktywów obrotowych otrzymanych lub przekazanych do innych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych. Należności i zobowiązania wobec jednostek Lasów Państwowych były prowadzone na tych samych kontach, co z wszystkimi pozostałymi kontrahentami, co oznacza, iż w ramach zakładowego planu kont nie przewidziano odrębnego grupowania tych rozrachunków. Główny Księgowy wyjaśnił, iż branżowy plan kont nie przewiduje grupowania rozrachunków z jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych na wyodrębnionych zespołach kont a dane o należnościach i zobowiązaniach pomiędzy jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych nie są wymagane przez jednostkę nadrzędną sporządzającą zbiorcze sprawozdanie finansowe.

(dowód: akta kontroli str. 104-107, 630-633, 760-771, 2068-2069)

4.2. Wybrane transakcje gospodarcze oraz prawidłowość ich ujęcia w księgach rachunkowych

4.2.1. W 2011 r. amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych obciążających konto 450 wynosiła 1.085.127,97 zł, amortyzacja środków trwałych zaliczonych do inwestycji (konto 761) – 1.821,06 zł. W 2012 r. amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych konto 450 wynosiła 1.196.763,16 zł, amortyzacja środków trwałych zaliczonych do inwestycji (konto 761) – 1.773,82 zł. W 2013 r. amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych konto 450 wynosiła 1.232 250,58 zł amortyzacja środków trwałych zaliczonych do inwestycji (konto 761) – 5.047,47 zł. Amortyzacja w pełni obciążała koszty Nadleśnictwa. Nadleśnictwo nie zostało obciążone amortyzacją innej jednostki LP.

4.2.2. Główny Księgowy wyjaśnił, iż zgodnie z § 12 ust. 2. *rozporządzenia w sprawie zasad gospodarki finansowej w PGL LP* oraz na zasadach i w wysokości

określonych w zatwierdzonym planie finansowo-gospodarczym, Nadleśnictwo uczestniczyło w centralizacji odpisów amortyzacyjnych. Centralizacja odpisów odbywała się według rozliczeń memoriałowych jak i kasowych, na zasadzie rozrachunków wewnątrzbranżowych w rozliczeniu z kapitałem zasobów Lasów Państwowych. W 2011 r. kwota amortyzacji scentralizowanej odprowadzona do RDLP wynosiła 120,0 tys. zł. Kwota amortyzacji scentralizowanej otrzymana z RDLP – 1.500,0 tys. zł. W 2012 r. kwota amortyzacji scentralizowanej odprowadzona do RDLP wynosiła 630,0 tys. zł, kwota amortyzacji scentralizowanej otrzymana z RDLP wynosiła 1.450,0 tys. zł. W 2013 r. kwota amortyzacji scentralizowanej odprowadzona do RDLP wynosiła 580,0 tys. zł, w tym roku Nadleśnictwo nie otrzymało żadnych środków z puli amortyzacji scentralizowanej.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 760-761)

4.2.3. Podział wypracowanego zysku

Podziału wyniku finansowego za lata 2011-2013 dokonano na podstawie pism zatwierdzających sprawozdania finansowe Nadleśnictwa Międzylesie wraz z podziałem wyniku finansowego przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, w oparciu o Decyzje Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie zatwierdzenia sprawozdań finansowych jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych oraz w sprawie zatwierdzenia podziału zysku netto w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych. Za 2011 r. Decyzja nr 43 DGLP z dnia 27 czerwca 2012 r. i Decyzja nr 53 DGLP z dnia 27 czerwca 2012 r. Za 2012 r. Decyzja nr 60 DGLP z dnia 27 czerwca 2013 r. i Decyzja nr 70 DGLP z dnia 27 czerwca 2013 r. Za 2013 r. Decyzja nr 34 DGLP z 18 czerwca 2014 r. i Decyzja 21 DGLP z 18 czerwca 2014 r.

Ujęcie w księgach rachunkowych podziału zysku w Nadleśnictwie Międzylesie każdorazowo było wynikiem Decyzji Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz pism Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. Nadleśnictwo nie posiada odpowiedniej wiedzy, jakimi szczegółowymi kryteriami kierował się Dyrektor Generalny Lasów Państwowych przy podziale wypracowanego zysku przez jednostki organizacyjne LP.

Podział wyniku finansowego za poszczególne lata kształtował się następująco: w 2011 - wynik brutto 2.956.975,16 zł, wynik netto 2.824.210,56 zł podzielono następująco: ZFŚS kwota 20.000,00 zł, cele społeczno-użyteczne 65.000,00 zł, zwiększenie kapitału 2.739.210,56 zł. Rok 2012, wynik brutto: 3.179.092,44 zł, wynik netto 3.054.916,54 zł, podzielono: kwota 14.000,00 zł ZFŚS, kwota 60.000,00 tys. zł cele społeczno-użyteczne, kwota 1.903.400,00 zł zwrot na fundusz leśny, 1.076.916,54 tys. zł zwiększenie kapitału. Rok 2013 Wynik finansowy brutto 1.469.299,08 zł, wynik netto kwota 1.378.896,48 zł podzielono: kwota 15.000,00 zł ZFŚS, kwota 87.800,00 cele społeczno-użyteczne, kwota 1.276.096,48 zł zwiększenie kapitału.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 815-816, 1678-1679)

4.2.4. Z przeprowadzonych badań wynika, iż sporadycznie dochodziło do transakcji pomiędzy Nadleśnictwem Międzylesie a innymi jednostkami LP. Występowały natomiast transakcje kupna-sprzedaży materiałów, towarów, produktów i usług. Jednocześnie jednostki organizacyjne LP mogą przekazywać innym jednostkom i otrzymywać od innych jednostek środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz aktywa obrotowe, informacje o tych transakcjach wykazywane są w zestawieniach danych dla potrzeb sporządzenia sprawozdania zbiorczego.

Analizie poddano cztery faktury za sprzedane produkty dla nadleśnictw: Bystrzyca Kłodzka oraz Kamienna Góra. Łączna wartość netto tych transakcji wynosiła; 9.220,39 zł. Przedmiotem analizowanych transakcji była sprzedaż sadzonek świerka

oraz jodły, nasion jodły oraz sosny. Nasiona sosny sprzedawano po cenie 400 zł za kilogram, nasiona jodły sprzedawano po cenie 250 zł za kilogram. Sprzedając nasiona zastosowano ceny wg „Cennika nasion i owoców wg technicznego kosztu i cen rynkowych”. Sadzonki świerka sprzedano w cenie 0,99 zł za sztukę oraz 0,41 zł za sztukę a sadzonki jodły za 0,10 zł za sztukę. Odnośnie ceny nasion i sadzonek Nadleśniczy wyjaśnił: Nadleśnictwo Międzylesie zapewniało realizację przepisu określonego w paragrafie 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w PGL Lasy Państwowe (Dz.U. nr 134 poz.692) stanowiącym, iż sprzedaż wyrobów lub usług między jednostkami organizacyjnymi Lasów Państwowych, o których mowa w paragrafie 2 pkt 1-3, jest realizowana po koszcie wytworzenia poprzez opracowanie cennika nasion wraz z kalkulacją sprzedaży oraz cennika sadzonek metodą rachunku ciągłego i nie naliczając przy sprzedaży zysku. Przy ustalaniu cen w 2013 roku sadzonek świerka o wartości 418,46 zł (faktura 131010186) oraz sadzonek świerka o wartości 994,79 zł za tysiąc sztuk (faktura 130410175) zł zastosowano jednolite zasady ewidencjonowania kosztów produkcji szkółkarskiej w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych obliczone metodą rachunku ciągłego wg Zarządzenia nr 66/2009 z dnia 1 października 2009 r. dyrektora generalnego Lasów Państwowych. Na cenę sadzonek składa się ocena produkcji szkółkarskiej (inwentaryzacja sadzonek) na dzień 15.11.2012 roku oraz zaksięgowane koszty usług i materiałów na koncie 5102. Cena sadzonek jodły (faktura 131010186) była również wyliczona metodą rachunku ciągłego, jednak została obniżona do 100 zł /t na wniosek Leśniczego d.s. szkółkarskich w związku z przerośnięciem w/w materiału szkółkarskiego (nadwyżka sadzonek) i nadającego się w trybie pilnym do wyjęcia i zagospodarowania.

(dowód: akta kontroli str. 1945-1972, 2007-2009, 2010-2011, 2090-2094)

4.2.5 W 2011 r. sprzedano cztery nieruchomości zabudowane: w Międzylesiu, przychód 4,9 tys. zł, koszt 21,3 tys. zł, strata na sprzedaży 16,3 tys. zł, w Goworowie przychód ze sprzedaży 1,7 tys. zł., koszt sprzedaży 22,0 tys. zł strata na sprzedaży 20,2 tys. zł w Międzygórzu przychód 6,8 tys. zł, koszt 0,2 tys. zł, zysk ze sprzedaży 6,5 tys. zł, do budżetu odprowadzono 5,9 tys. zł. W Smreczynie przychód ze sprzedaży 207,1 tys. zł, koszt 2,4 tys. zł, zysk ze sprzedaży 204,6 tys. zł, dochód odprowadzony do budżetu 113,7 tys. zł. W 2012 r. sprzedano ciągnik rolniczy za 10,1 tys. zł koszt własny 0 zł, samochód Toyota za 10,1 tys. zł koszt własny 0 zł oraz 7 nieruchomości zabudowanych w tym 3 nieruchomości z zyskiem pozostałe ze stratą. W przypadku zyskowych transakcji odprowadzano dochody do budżetu omówione w punkcie 4.3.8 niniejszego wystąpienia. W 2013 r. sprzedawano telefony komórkowe kwota przychodu 0,3 tys. zł koszt sprzedaży 0 zł.

Największe straty poniesiono na sprzedaży nieruchomości zabudowanych w Goworowie posesji o numerach 44B/1 oraz 44B/2. Wartość sprzedaż nieruchomości w Goworowie 44B/1 wynosiła 5.174,65 zł i stanowiła 5% wartości mieszkania ustalonego przez rzeczoznawcę. Koszty sprzedaży wynosiły 58.341,42 zł, na które składały się między innymi wartość nieumorzonych środków trwałych: mieszkania, kotła i pomieszczenia gospodarczego. Strata na tej sprzedaży wynosiła: 53.166,78 zł. Wartość sprzedaży nieruchomości w Goworowie 44/D 2 wynosiła 5.225,15 zł i stanowiła 5% wartości lokalu mieszkalnego ustalonego przez rzeczoznawcę. Koszty sprzedaży wynosiły 58.517,27 zł, na które składały się między innymi wartość nieumorzonych środków trwałych: mieszkania, kotła i pomieszczenia gospodarczego.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 773-774, 1797-1834)

4.2.6. Na dzień bilansowy występowały zapasy materiałów przelegujących na magazynie ponad jeden rok, na które zgodnie z zasadą ostrożności dokonano odpisów aktualizujących na wypadek zmniejszenia ich wartości użytkowej. Ujęcie w księgach rachunkowych dokonano zapisem księgowym Wn 761 - Ma 344 w następujących wysokościach: w 2011 r. kwota 9,2 tys. zł, w 2012 r. kwota odpisu 8,5 tys. zł, w 2013 r. urealniono wartość zapasów o kwotę 8,1 tys. zł.

4.2.7. Nadleśnictwo naliczało i egzekwowało odsetki od należności przeterminowanych w latach w 2011 r. naliczono – 33.717,56 zł, wyegzekwowano – 6.409,56 zł, w 2012r. naliczono odsetki w kwocie 46.898,18 zł, a wyegzekwowano – 24.548,25 zł. W 2013 r. naliczono odsetki w kwocie 42.394,70 zł, a wyegzekwowano – 28.389,04 zł.

W zbadanej próbie dziesięciu odbiorców, których należności na koniec 2013 r. wynosiły 574.999,70 zł, naliczono odsetki w kwocie 13.318,10 zł. Odsetki naliczono siedmiu odbiorcom, w jednym przypadku nie było podstaw do naliczenia odsetek. W dwóch przypadkach nie naliczono odsetek od należności nieściągalnych w łącznej kwocie 237.855,10 zł, w odniesieniu, do których należności kierowano do Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych bezskuteczne wnioski o umorzenie.

Nadleśnictwo utworzyło odpisy aktualizujące należności z uwzględnieniem stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty w nawiązaniu do art. 35b ustawy o rachunkowości w następujących wysokościach: rok 2011 - 61.587,68 zł, rok 2012 - 126.770,66 zł, rok 2013 - 61.514,28 zł. W jednostce nie wystąpiły należności przedawnione.

Nadleśnictwo naliczyło i pobierało kary umowne od odbiorców w następującej wysokości: rok 2011: naliczono – 58.991,84 zł, pobrano - 59 691,84 zł rok 2012: naliczono – 45.932,40 zł, pobrano – 28.305,92 zł, rok 2013: naliczono – 202.102,20 zł, pobrano – 217.744,22 zł.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 760-766, 775, 782-784, 1907-1935)

4.2.8. Zobowiązania krótkoterminowe wycenia się na dzień bilansowy w kwocie wymagającej zapłaty. Na kontach zobowiązań ewidencjonuje się zarówno rozrachunki z tytułu zobowiązania głównego, jak i ubocznych do niego, np. odsetki, kary, odszkodowania oraz zasądzone prawomocnym wyrokiem inne tytuły związane z dochodzeniem zobowiązań. W latach 2011-2013 na dzień bilansowy nie występowały w nadleśnictwie zobowiązania przeterminowane. W ciągu roku obrotowego nadleśnictwo na bieżąco i terminowo regulowało swoje zobowiązania. Incydentalnie zdarzyły się opóźnienia w płatności zobowiązań (powstałych z przyczyn obiektywnych). I tak, np. w 2011 r. Nadleśnictwo zapłaciło odsetki wynikające z opóźnienia w terminie płatności faktur w wysokości 5,23 zł.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 760-766)

4.2.9. Nadleśnictwo Międzylesie nie posiadało udziałów i akcji.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 760-766)

4.2.10. W zakresie, w którym ustawa o rachunkowości pozostawia możliwość wyboru stosuje metody wyceny zgodnie z zasadami (polityką) rachunkowości w PGL LP.

Zapisy operacji księgowych na kontach analitycznych (dokonywane w różnych podsystemach SILP) są przenoszone automatycznie na konta syntetyczne. Konta ksiąg pomocniczych (ewidencji analitycznej) są prowadzone w SILP, w szczególności dla:

[1] środków trwałych, w tym lasów i gruntów nabywanych w drodze zakupu lub zamiany, wartości niematerialnych i prawnych oraz dokonywanych dla nich odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) ilościowo-wartościowo w podsystemie Infrastruktura w postaci księgi inwentarzowej i kart inwentarzowych, z podziałem na miejsca ich używania oraz osoby za nie odpowiedzialne, [2] środków niskocennych,

w podsystemie Infrastruktura, z podziałem na miejsca ich używania oraz osoby za nie odpowiedzialne [3] środków trwałych w budowie i aktywów finansowych w podsystemie Infrastruktura na kartach eksploatacyjnych wg zadań budowlanych, (jako obiekty urojone) oraz w podsystemie Las na poszczególne zadania budowlane wg rodzajów nakładów, [4] wartości lasów i gruntów w podsystemie Las; ewidencja lasów i gruntów stanowi ewidencję pozabilansową. Ustalenie wartości lasów i gruntów odbywa się według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku po aktualizacji SILP, poprzez wyliczenie wartości każdego wydzielenia w nadleśnictwie, zgodnie z metodyką określoną w Zarządzeniu nr 26/2010 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 maja 2010r. w sprawie ustalania wartości lasów i gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie PGL LP.

Ewidencję ilościowo-wartościową w jednostkach naturalnych i pieniężnych dla materiałów i towarów, prowadzi się szczegółowo w układzie asortymentowym wg osób materialnie odpowiedzialnych i wg miejsc składowania (odrębne magazyny) w podsystemie Gospodarka Towarowa. Ewidencję ilościową w jednostkach naturalnych dla produktów (wyrobów gotowych) gospodarki leśnej i działalności dodatkowej, prowadzi się w podsystemie Gospodarka Towarowa wg sortymentów i osób materialnie odpowiedzialnych. Wartość stanu zapasów wycenia się na koniec każdego miesiąca, wg kosztu wytworzenia nie wyższego od ceny sprzedaży netto. Ewidencję wartościową dla towarów w sklepach zakładowych, prowadzi się ewidencję analityczną wg poszczególnych punktów sprzedaży i osób materialnie odpowiedzialnych.

W ewidencji pozabilansowej wykazano wielkość i wartość gruntów i lasów. W 2011 r. powierzchnia gruntów 10.462,24 ha w tym lasów 10.254,55 ha wartość gruntów 569.960.371,27 zł w tym lasy 569.480.390,94 zł. W 2012 r. powierzchnia 10.461,23 ha, w tym lasy 10.254,75 ha, wartość gruntów 568.474.096,20 zł, w tym lasów 567.961.848,92 zł. W 2013 r. powierzchnia gruntów 10.461,23 ha, w tym lasów 10.254,73 ha, wartość gruntów 520.685.525,31 zł, w tym lasów 520.245.015,04 zł. W ewidencji księgowej nie ujmowano gruntów i lasów.

Na terenie Nadleśnictwa Międzylesie istnieje 280,67 km dróg leśnych z tego w ewidencji środków trwałych ujęto 89,41 km, pozostałe to drogi leśne poza ewidencją, a ich długość wynosi 191,26 km.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 764-766, 2017)

4.3. Ocena sytuacji majątkowo – finansowej

4.3.1. Wartość majątku Nadleśnictwa Międzylesie na koniec okresów sprawozdawczych w latach 2011-2013 wynosiła odpowiednio: 24.962,9 tys. zł w 2011 r., 29.445,3 tys. zł na koniec 2012 r., 28.613,8 tys. zł na koniec 2013 r. Majątek ten głównie był finansowany kapitałami własnymi: [1] w 2011 r. w kwocie 20.636,8 tys. zł, co stanowiło 82,67% wartości majątku, [2] w 2012 r. w kwocie 24.455,3 tys. zł, co stanowiło 83,05% wartości majątku, [3] w kwocie 22.777,0 tys. zł, co stanowiło 79,60% wartości majątku. Drugą istotną pozycją finansowania majątku były zobowiązania krótkoterminowe. I tak, w 2011 r. wynosiły one 2.766,4 tys. zł, co stanowiło 11,08% wartości majątku, w 2012 r. kwota zobowiązań wynosiła 3.355,5 tys. zł, co stanowiło 11,33% wartości majątku, natomiast w 2013 r. zobowiązania w kwocie 3.821,2 tys. zł stanowiły 13,35% wartości majątku.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 721-723, 760-766)

4.3.2. Wartość środków trwałych na koniec okresów sprawozdawczych kształtowała się następująco: w 2011 r. kwota 14.108,2 tys. zł, w 2012 r. kwota 15.157,9 tys. zł, oraz 2013 r. kwota 14.765,4 tys. zł. W 2011 r. wartość środków trwałych zwiększyła się między innymi o wartość: [1] drogi leśnej nr 57 - kwota 1.166 tys. zł; [2] nakłady na modernizację Leśniczówki Biała Woda - kwota 54 tys. zł; [3] zakup koparko –

ładowarki - 290 tys. zł, zakup samochodu Nissan D22N (ciężarowy) - 76 tys. zł. Zmniejszenia wartości środków trwałych to między innymi: [1] sprzedaż lokali mieszkalnych 56 tys. zł, [2] Sprzedaż stacji benzynowej 68 tys. zł [3] sprzedaż gruntu o powierzchni 0,3753 ha kwota 114 tys. zł. W 2012 r. zwiększono wartość tej pozycji bilansowej między innymi o: [1] modernizację i budowę dróg leśnych w kwocie 2.084,1 tys. zł, [2] modernizację budynków w kwocie 159,2 tys. zł, [3] zakup komputerów, drukarek kwota 70,4 tys. zł. Zmniejszono wartość środków trwałych między innymi z powodu: [1] sprzedaż lokali mieszkalnych i budynków 299,6 tys. zł, [2] sprzedaż samochodu i ciągnika 98,4 tys. zł. W 2013 r. wartość środków trwałych zwiększyła się między innymi o [1] modernizację i budowę dróg leśnych 757,7 tys. zł, [2] modernizację budynku 33,4 tys. zł, [3] zakup komputerów, drukarek kwota 48,3 tys. zł. Zmniejszono wartość początkową środków trwałych z tytułu fizycznej likwidacji zestawów komputerowych i telefonów komórkowych na kwotę 17,7 tys. zł.

Wartości środków trwałych w budowie w wykazywanych w bilansach kontrolowanej jednostki wynosiły: [1] w 2011 r. kwota 1.307,6 tys. zł i dotyczyła nakładów na drogę leśną Czerniec 58 tys. zł, drogę leśną Różanka, 975 tys. zł, wodopusty 165 tys. zł; [2] w 2012 r. kwota 2.098,1 tys. zł i dotyczyła nakładów poniesionych na budowę drogi w masywie góry Czerniec (kwota 699,0 tys. zł), odbudowy drogi nr 49 Śnieżnik (kwota 507,7 tys. zł), budowy drogi nr 7 w Idzikowie (kwota 500,9 tys. zł), modernizacji zbiornika retencyjnego (kwota 104,9 tys. zł); [3] w 2013 r. kwota 6.524,4 tys. zł i dotyczyła nakładów na realizację 23 zadań inwestycyjnych realizowanych głównie w ramach projektu „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich”.

(dowód akta kontroli str. 215-542, 760-766)

4.3.3. Inwestycje długoterminowe w nieruchomości wykazane w bilansach Nadleśnictwa wynosiły w 2011 r. kwota 13,8 tys. zł, w 2012 r. kwota 34, 6 tys. zł w 2013 r. kwota 29,2 tys. zł. Ta pozycja bilansowa wynika z przekwalifikowania obiektów do inwestycji długoterminowych w 2009 r. stosownie do dyspozycji zawartych w „Zasadach prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych Państwowego Gospodarstwa leśnego Lasy Państwowe”. Do inwestycji w nieruchomości w jednostkach Lasów Państwowych zaliczono nieruchomości wydzierżawione/wynajmowane innym podmiotom gospodarczym w całości lub w części, co najmniej w 51%. Nieruchomości zaliczane do inwestycji długoterminowych zostały przekwalifikowane ze środków trwałych i są wyceniane na dzień bilansowy według zasad stosowanych do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Na tych samych zasadach dokonywane są odpisy umorzeniowe (amortyzacyjne).

Przychody z tytułu dzierżawy i/lub sprzedaży środków trwałych zaliczanych do inwestycji oraz koszty związane z ich utrzymaniem w latach 2011-2013 przedstawiały się następująco: 2011 r. - przychody 241.024,21 zł, koszty 47.141,88 zł; 2012 r. - przychody 215.381,75 zł, koszty 40.514,89 zł; 2013 r. - przychody 26.951,54 zł, koszty 5.452,26 zł. Do tych inwestycji zaliczono głównie budynki i inne nieruchomości. Ich ilość systematycznie maleje z 12 w 2011 r. do sześciu w 2013 r.

(dowód akta kontroli str. 215-542, 760-766, 2070-2072)

4.3.4. Zapasy wykazane w bilansie wynosiły w 2011 r. kwota: 309,4 tys. zł, w 2012 r. kwota: 228,4 tys. zł, w 2013 r. kwota: 380,6 tys. zł. W tej grupie aktywów Nadleśnictwo wykazywało zapasy materiałów, których wartość w poszczególnych latach wynosiła 72,2 tys. zł w 2011 r, 78,4 tys. zł w 2012 r., 81,9 tys. zł w 2013 r., oraz zapasy produktów gotowych, których wartość wynosiła w 237,7 tys. zł w 2011 r., 150,0 tys. zł w 2012 r., oraz 298,7 tys. zł w 2013 r. Wyroby gotowe

wyceniane są do bilansu wg technicznego kosztu wytworzenia. Nadleśnictwo koryguje wartość zapasów materiałów pozostających na stanie ponad rok. I tak, w 2011 r. zapasy zalegające ponad rok o wartości księgowej w kwocie 28,9 tys. zł skorygowano do wartości 19,8 tys. zł. W 2012 r. zapasy zalegające ponad rok o wartości księgowej 42, tys. zł skorygowano do wartości 34,2 tys. zł. W 2013 r. zapasy o wartości 32,8 tys. zł zalegające ponad rok wykazano w kwocie 24,7 tys. zł.

(dowód akta kontroli str. 215–542, 760–766)

4.3.5. Należności krótkoterminowe wykazane w bilansach w 2011 r. wynoszą 760,2 tys. zł, w 2012 r. - 1.022,6 tys. zł, w 2013 r. - 1.713,6 tys. zł. Nadleśnictwo nie wykazuje w bilansie należności od jednostek powiązanych. W tej pozycji sprawozdawczej wykazywane są: [1] należności z tytułu dostaw i usług w 2011 r. w kwocie: 580,5 tys. zł, w 2012 r. w kwocie: 357,0 tys. zł, w 2013 r. w kwocie: 483,2 tys. zł; [2] należności z tytułu ceł podatków i ubezpieczeń społecznych w 2012 r. w kwocie: 286,5 tys. zł, w 2013 r. w kwocie: 643,3 tys. zł; [3] inne należności w 2011 r. w kwocie: 179,4 tys. zł, w 2012 r. 378,9 tys. zł, w 2013 r. w kwocie: 587,0 tys. zł. W odniesieniu do należności z tytułu dostaw towarów i usług wartości księgowe zostały skorygowane do wartości bilansowej o wielkość – „utrata wartości”, która wynosiła odpowiednio w 2011 r. kwota 726,9 tys. zł, co stanowiło 55,58% księgowej wartości należności w 2012 r. kwota 773,7 tys. zł, co stanowiło 68,42% księgowej wartości należności, w 2013 r. 795,9 tys. zł, co stanowiło 62,21% księgowej wartości należności. Korekta wartości księgowej do wartości bilansowej dotyczy głównie należności niezapłaconych w ciągu jednego roku i dłużej oraz w pierwszym półroczu okresu sprawozdawczego. W grupie należności z tytułu podatków i ubezpieczeń społecznych Nadleśnictwo wykazuje należności z tytułu rozliczeń z podatku od towarów i usług. W grupie pozostałych krótkoterminowych należności Nadleśnictwo wykazuje należności z tytułu rozliczeń wewnątrzbranżowych dotyczących funduszu leśnego oraz podatku dochodowego rozliczanego centralnie oraz należności z tytułu sprzedaży mieszkań, pożyczek na zakup samochodów, niedoborów pożyczek z ZFŚS.

(dowód akta kontroli str. 215–542, 760–766)

4.3.6. Zobowiązania krótkoterminowe wykazane w bilansach Nadleśnictwa wynosiły: w 2011 r. kwota: 2.766,4 tys. zł, w 2012 r. kwota: 3.355,5 tys. zł, w 2013 r. kwota: 3.821,2 tys. zł. W tej pozycji sprawozdawczej wykazano [1] zobowiązania z tytułu dostaw i usług w 2011 r. kwota: 194,4 tys. zł, w 2012 r. kwota: 436,0 tys. zł, w 2013 r.: 638,4 tys. zł, zobowiązania te uregulowano w I kwartale roku następnego po roku sprawozdawczym; [2] zaliczki otrzymane na dostawy w 2011 r. kwota: 84,9 tys. zł, w 2012 r. kwota: 1,8 tys. zł, w 2013 r. kwota: 3,5 tys. zł; [3] Zobowiązania z tytułu podatków ubezpieczeń społecznych w 2011 r. kwota: 716,8 tys. zł, w 2012 r. kwota: 725,9 tys. zł, w 2013 r. kwota: 714,8 tys. zł; [4] zobowiązania z tytułu wynagrodzeń w 2011 r. kwota: 507,6 tys. zł, w 2012 r. kwota: 573,7 tys. zł, w 2013 r. kwota: 572,6 tys. zł; [5] inne zobowiązania w 2011 r. kwota: 1.180,1 tys. zł, z tego zobowiązania z tytułu nabycia środków trwałych kwota: 828 tys. zł, w 2012 r. kwota: 1.512,3 tys. zł w tym kwota z tytułu nabycia środków trwałych 1.217,1 tys. zł, w 2013 r. kwota 1.795,8 tys. zł, w tym kwota zobowiązań z tytułu nabycia środków trwałych 1.280,8 tys. zł.

(dowód akta kontroli str. 215–542, 760–766)

4.3.7. Kapitały własne wykazane w bilansach Nadleśnictwa wynosiły w 2011 r. kwota: 20.636,8 tys. zł, w 2012 r. kwota: 24.455,3 tys. zł, w 2013 r. kwota: 22.777,0 tys. zł. Kapitały własne Nadleśnictwa są sumą: kapitału podstawowego, kapitału z aktualizacji wyceny oraz zysku netto za okres sprawozdawczy. Kapitał podstawowy na koniec 2011 r. wynosił 17.380,0 tys. zł. W okresie sprawozdawczym

zwiększano jego wartość o: zysk za 2010 r. w kwocie - 874,9 tys. zł, amortyzację środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie - 1.086,9 tys. zł, wartość aktualizacji rozchodowanych środków trwałych w kwocie - 42,6 tys. zł, amortyzację scentralizowaną - 1.500,0 tys. zł, dopłatę z funduszu leśnego na budowę środków trwałych - 20,8 tys. zł, oraz przyjęcie na stan gruntu o wartości 113,8 tys. zł. W 2011r. zmniejszono kapitał podstawowy o wartość umorzenia majątku trwałego na kwotę 1.086,9 tys. zł, amortyzację scentralizowaną w kwocie 120,0 tys. zł oraz rozliczenie podatku dochodowego z roku poprzedniego w kwocie 21,8 tys. zł. Wartość kapitału podstawowego wykazanego w bilansie za 2012 r. wynosiła 21.078,0 tys. zł. W 2012 r. zwiększono wartość kapitału podstawowego o zysk z 2011 r. w kwocie 2.739,2 tys. zł, amortyzację środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w kwocie 1.198,5 tys. zł, aktualizację rozchodowanych środków trwałych 110,2 tys. zł, amortyzację scentralizowaną w kwocie 1.450,0 tys. zł, rozliczenie podatku dochodowego za rok poprzedni w kwocie 28,5 tys. zł, przyjęcie na stan gruntów o wartości 210,3 tys. zł. W 2012 r. zmniejszono kapitał podstawowy o wartość umorzenia majątku trwałego w kwocie 1.198,5 tys. zł, sprzedaż gruntów 210,3 tys. zł, przekazanie środków scentralizowanych w kwocie 630,0 tys. zł. Wartość kapitału podstawowego wykazanego w bilansie za 2013 r. wynosiła 21.075,8 tys. zł. W okresie sprawozdawczym zwiększano wartość tego kapitału o zysk z roku poprzedniego w kwocie 1.076,9 tys. zł, amortyzację środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w kwocie 1.237,2 tys. zł, wartość otrzymanego nieodpłatnie środka trwałego w kwocie 1,7 tys. zł, rozliczenie podatku dochodowego za poprzedni rok w kwocie 0,8 tys. zł. Zmniejszono wartość kapitału podstawowego o umorzenie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych w kwocie 1.237,2 tys. zł, umorzenie otrzymanego środka trwałego w kwocie 1,7 tys. zł, przekazanie środków scentralizowanych w kwocie 1.080,0 tys. zł.

(dowód akta kontroli str. 215–542, 721-723, 760–774)

4.3.8. Ogółem wszystkie przychody oraz zyski Nadleśnictwa Międzylesie wynosiły: w 2011 r. - 21.030,9 tys. zł, w 2012 r. - 21.959,0 tys. zł w 2013 r. - 21.259,8 tys. zł. Przychody netto ze sprzedaży produktów towarów i materiałów w 2011 r. wynosiły 19.727,3 tys. zł, w 2012 r. wynosiły 21.246,9 tys. zł, w 2013 r. wynosiły 20.405,4 tys. zł. Przyrost wartości przychodów w 2012 r. wynosił 7,70%, a spadek wartości przychodów w 2013 r. wynosił 3,96%. Przychody z działalności podstawowej były pozycją dominującą gdyż stanowiły w poszczególnych latach od 95,78% do 97,99% przychodów ze sprzedaży produktów towarów i materiałów i wynosiły w poszczególnych latach odpowiednio: w 2011 r. kwota: 18.895,0 tys. zł, w 2012 r. kwota: 20.656,0 tys. zł, w 2013 r. kwota: 19.994,9 tys. zł. W tej grupie przychodów wartość sprzedaży drewna wynosiła: 18.766,0 tys. zł w 2011 r., 20.523,2 tys. zł w 2012 r., 19.641,0 tys. zł, w 2013 r. Wartość sprzedaży sadzonek wynosiła 100,6 tys. zł w 2011 r., 79,4 tys. zł w 2012 r., 123,7 tys. zł w 2013 r. Wartość sprzedaży szyszek i nasion wynosiła 28,3 tys. zł w 2011 r., 50,3 tys. zł w 2012 r. i 29,5 tys. zł w 2013 r.

Przychody z działalności dodatkowej wynosiły w 2011 r. kwota: 732,1 tys. zł, w 2012 r. kwota: 463,0 tys. zł, w 2013 r. kwota: 298,3 tys. zł w tym przychody z usług transportowych 176,9 tys. zł w 2011 r., 127,0 w 2012 r., a pozostałe usługi i produkty 555,0 tys. zł w 2011 r., 335,8 tys. zł w 2012 r., 294,3 tys. zł w 2013 r.

Przychody z działalności ubocznej tj. ze sprzedaży choinek i gospodarki łowieckiej wynosiły w 2011 r. 13,4 tys. zł w 2012 r. 25,3 tys. zł, w 2013 r. kwota 22,6 tys. zł.

Pozostałe przychody operacyjne wynosiły 1.063,9 tys. zł w 2011 r., 257,6 tys. zł w 2012 r., 535,5 tys. zł w 2013 r. W tej grupie przychodów kary i odszkodowania wynosiły: 737,8 tys. zł w 2011 r., 28,3 tys. zł w 2012 r., 217,7 tys. zł w 2013 r. Zysk

ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych 172,0 tys. zł w 2011 r. oraz 78,5 tys. zł w 2012 r. Przychody z dzierżawy gruntów, stawów wynosiły 39,1 tys. zł w 2011 r., 69,4 tys. zł w 2012 r. 74,9 tys. zł w 2013 r. Przychody z dzierżawy nieruchomości 33,9 tys. zł w 2011 r., 25,0 tys. zł w 2012 r., 26,9 tys. zł w 2013 r. Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa obrotowe wynosiły: 20,3 tys. zł w 2011 r., 9,2 tys. zł w 2012 r. 8,5 tys. zł w 2013 r. Odpisy aktualizujące wartości należności wynosiły: 16,2 tys. zł w 2011 r., 0,2 tys. zł w 2012 r. i 0,2 tys. zł w 2013 r.

Przychody finansowe wynosiły 239,7 tys. zł w 2011 r., 454,3 tys. zł w 2012 r., 318,8 tys. zł w 2013 r., w tym z tytułu naliczonych odsetek wynosiły: 239,7 tys. zł w 2011 r., 430,5 tys. zł w 2012 r., 291,3 tys. zł w 2013 r. W tej grupie przychodów odsetki od lokat kapitałowych wynosiły: 204,3 tys. zł, 375,9 tys. zł w 2012 r. 182,5 tys. zł w 2013 r.

Koszty i straty ogółem wyniosły w 2011 r. - 18.073,9 tys. zł, w 2012 r. - 18.779,9 tys. zł, w 2013 r. - 19.790,5 tys. zł. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów wynosiły w 2011 r. 10.790,5 tys. zł, w 2012 r. 11.701,8 tys. zł, w 2013 r. 12.450,9 tys. zł w tym koszty działalności podstawowej wyniosły w 2011 r. 10.335,0 tys. zł, w 2012 r. 11.407,0 tys. zł, w 2013 r. 12.187,7 tys. zł. Koszty ogólnego zarządu wynosiły w 2011 r. 6.283,0 tys. zł, w 2012 r. 6.918,3 tys. zł, w 2013 r. 7.224,8 tys. zł.

Pozostałe koszty operacyjne wynosiły w 2011 r. 973,2 tys. zł w 2012 r. 113,7 tys. zł, w 2013 r. 71,4 tys. zł, w tym aktualizacja wartości aktywów niefinansowych 40,3 tys. zł w 2011 r., 22,9 tys. zł w 2012 r., 18,1 tys. zł w 2013 r., koszty refakturowane 31,3 tys. zł w 2011r, 28,1 tys. zł w 2012 r., 37,7 tys. zł w 2013 r. pozostałe koszty 848,0 tys. zł 2011 r. 7,6 tys. zł w 2012 r., 5,9 tys. zł w 2013 r. W 2011 r. w tej pozycji sprawozdawczej wykazano koszty napraw dróg leśnych objętych odszkodowaniem.

Koszty finansowe wynosiły w 2011 r. 27,1 tys. zł, w 2012 r. 45,9 tys. zł, w 2013 r. 43,3 tys. zł, w tym odsetki 0,3 tys. zł w 2011 r., 4,3 w 2013 r.

Zysk ze sprzedaży wynosił w 2011 r. 2.653,7 tys. zł, w 2012 r. 2.626,8 tys. zł, w 2013 r. 729,6 tys. zł, a zysk na działalności gospodarczej równy zyskowi brutto wynosił w 2011 r. 2.956,9 tys. zł, w 2012 r. 3.179,0 tys. zł, w 2013 r. 1.469,2 tys. zł. Po obciążeniu zysku brutto podatkiem dochodowym od osób prawnych ostateczny wynik zysk netto wynosił w 2011 r. 2.824,2 tys. zł, w 2012 r. 3.054,9 tys. zł, w 2013 r. 1.378,8 tys. zł.

4.3.9. Wskaźnik pokrycia majątku trwałego kapitałem własnym w latach 2011-2013 wynosił odpowiednio 133,64%, 141,17% 106,68%, czyli w 2013 r. istotnie pogorszył się w odniesieniu do roku 2011 i 2012, jednak nadal majątek trwały w całości finansowany był kapitałem własnym.

W latach 2011-2013 spadały wskaźniki rentowności. Wskaźnik rentowności majątku mierzony, jako iloczyn wartości wyniku finansowego netto do wartości aktywów wynosił odpowiednio: 11,31%, 10,37%, 4,82%. W skali PGL LP wskaźniki te wynosiły 9,77%, 2,83%, 3,17%. Wskaźnik rentowności sprzedaży mierzony, jako iloczyn wartości wyniku na sprzedaży do wartości sprzedaży wynosił odpowiednio: 13,45%, 12,36%, 3,58%. W skali PGL LP wskaźniki te wynosiły odpowiednio 9,37; 0,02 i 1,29.

Wskaźniki płynności określające zdolność do wywiązywania się z spłaty zobowiązań krótkoterminowych: po niewielkim wzroście w 2012 r istotnie pogorszyły się w 2013 r. I tak, wskaźnik płynności I liczony, jako iloraz wartości aktywów obrotowych do bieżących zobowiązań w latach 2011-2013 odpowiednio: z 3,44 w 2011 r. wzrósł do 3,63 w 2012 r. i zmalał do 1,90 w 2013 r. W skali PGLLP wskaźnik ten wynosił odpowiednio 2,97 i 2,80. Analogiczne tendencje wystąpiły

w przypadku wskaźnika płynności III liczonego, jako iloraz wartości aktywów obrotowych pomniejszonych o zapasy i należności do wartości bieżących zobowiązań, który wynosił w 2011 r. 3,05, w 2012 r. 3,26, w 2013 r. 1,35. Jednak w całym okresie aktywa obrotowe były wyższe od wielkości zobowiązań bieżących. W skali PGL LP wskaźniki płynności III wynosiły 2,41; 2,33 i 2,31.

Stopień finansowania majątku Nadleśnictwa zobowiązaniami odzwierciedla wskaźnik ogólnego zadłużenia, jako iloczyn wartości zobowiązań do aktywów, który mieścił się w granicach od 16,95% do 20,40%. I tak, w 2012 r. nastąpiła niewielka poprawa w odniesieniu do 2011 r. z 17,33% do 16,95% czyli spadek o 0,38%, po czym następuje pogorszenie i wskaźnik ten wzrasta do 20,40% w 2013 r. W skali PGL LP wskaźniki te wynosiły odpowiednio 23,07; 24,13 i 24,96. Produktowność majątku wyliczona, jako iloczyn wartości sprzedaży netto do wartości majątku nieznacznie zmalała z 0,79 w 2011 r. do 0,71 w 2013 r. W skali PGL LP wskaźniki wynosiły odpowiednio 0,84; 0,75 i 0,72.

Wskaźnik rotacji majątku obrotowego liczony, jako iloczyn wartości sprzedaży netto do stanu środków obrotowych zwiększył się z 2,07 w 2011 r. do 2,81 w 2013 r., co jest zjawiskiem korzystnym. W skali PGL LP wynosił odpowiednio 1,94; 1,77 i 1,94.

Wskaźnik szybkości obrotów zapasów informujący, co ile dni poprzez sprzedaż ulega wymianie stan zapasów, liczony, jako iloraz wartości zapasów do wartości sprzedaży wzrósł z 5,65 w 2011 r. do 6,72 w 2013 r. W skali PGL LP wskaźnik ten wynosił 8,34, 10,56, 8,94.

Szybkość obrotu zobowiązań informujący iludniowy obrót wystarczy na spłatę dostawców materiałów towarów i usług. Wskaźnik ten liczony w dniach, jako iloczyn wartości zobowiązań krótkoterminowych do sprzedaży netto z 50,48 w 2011 r., 56,52 w 2012 r., wzrósł do 67,42 w 2013 r., co jest tendencją niekorzystną. W skali PGL LP wskaźnik te wynosiły 17,88 w 2011 r., 18,70 w 2012 r. oraz 16,88 w 2013 r.

(dowód akta kontroli str. 193, 215-542, 721-723, 760-766, 1876-1882)

4.3.10. Nadleśnictwo w 2012 sprzedało nieruchomości zabudowane wraz z gruntem generujące obowiązek odprowadzenia do Budżetu Państwa przychodu z tytułu sprzedaży gruntu.

W Międzygórzu ul. Śnieżna 29. Przedmiotem sprzedaży była działka zabudowana budynkiem gospodarczym za kwotę 40.005 zł. W dniu 17 sierpnia 2012 r. dokonano sprzedaży w wyniku przetargu. Nieruchomość była wyceniona przez rzeczoznawcę na kwotę 23.863 zł, w tym wartość działki na kwotę 9.131 zł, to jest 38,2% i według tej relacji ustalono wartość sprzedanego gruntu na kwotę 15.307,62 zł. Należność do budżetu przekazano dnia 22 sierpnia 2012 r.

W Międzygórzu ul. Wojska Polskiego 51. Przedmiotem sprzedaży była działka zabudowana pawilonem handlowym. W dniu 17 września 2012 r. dokonano sprzedaży w trybie art. 38 ust. 4 *ustawy o lasach*. Wartość transakcji w kwocie 26.001,99 zł była wynikiem czwartego przetargu. Nieruchomość była wyceniona przez rzeczoznawcę na kwotę 55.500 zł, w tym wartość gruntu stanowiła 30.319 zł, tj. 54,7%. Ta relacja była podstawą do ustalenia wartości sprzedanego gruntu w kwocie 14.204,58 zł. Należność przekazano do budżetu 20 września 2012 r.

W Szklarach k. Międzygórza nr 3 przedmiotem sprzedaży był ośrodek wypoczynkowy. W dniu 4 grudnia 2012 r. dokonano sprzedaży w trybie art. 38 ust. 4 *ustawy o lasach*. Wartość transakcji w kwocie 261.000 tys. zł, była wynikiem czwartego przetargu ofertowego. Nieruchomość była w 2012 r. wyceniona przez rzeczoznawcę na kwotę 541.180 zł, w tym grunt na 170.890 zł (31,57%) i według tej relacji ustalono wartość sprzedanego gruntu na kwotę 82.416,74 zł, którą odprowadzono do budżetu dnia 17 grudnia 2012 r.

(dowód akta kontroli str. 215-542, 760-766, 773-774, 1755-1778)

4.3.11. W latach 2011-2013 obciążenia kosztów Nadleśnictwa podatkami były następujące: **[1]** podatek od towarów i usług: rok 2011 - podatek należny 3.961,0 tys. zł, podatek naliczony do odliczenia 1.476,2 tys. zł, podatek wpłacony do US 2.484,7 tys. zł; rok 2012 - podatek należny 4.452,1 tys. zł podatek naliczony do odliczenia 1.795,3 tys. zł, podatek wpłacony do US 2.656,8 tys. zł; rok 2013 - podatek należny 4.407,1 tys. zł podatek naliczony do odliczenia 2.758,4 tys. zł, podatek przekazany do US 1.648,7 tys. zł. Podatek ten był terminowo odprowadzany do budżetu. **[2]** podatek od towarów i usług obciążający koszty: rok 2011 - kwota 14,5 tys. zł, rok 2012 - kwota 7,8 tys. zł, rok 2013 kwota 28,0 tys. zł. **[3]** podatek leśny: w 2011 r. - kwota 150,6 tys. zł, w 2012 r. - kwota 180,7 tys. zł, w 2013 r. - kwota 179,1 tys. zł. **[4]** podatek od nieruchomości: w 2011 r. - kwota 63,4 tys. zł, w 2012 r. - kwota 65,8 tys. zł, w 2013 r. - kwota 46,4 tys. zł., **[5]** podatek rolny: rok 2011 - kwota 84 zł, rok 2012 - kwota 189 zł, rok 2013 - kwota 267 zł. **[6]** podatek od środków transportu: w 2011 r. - kwota 1,7 tys. zł, w 2012 r. - kwota 1,9 tys. zł, w 2013 r. - kwota 2,0 tys. zł.

Nadleśnictwo Międzyzlesie nie jest podatnikiem i płatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych, niemniej ujmuje w swoich księgach rachunkowych zaszłości związane z tym podatkiem. Wprowadzane do ksiąg rachunkowych kwoty podatku wynosiły za 2011 r. - 132,7 tys. zł, za 2012 r. - 124,1 tys. zł, za 2013 r. - 90,4 tys. zł. Prowadzone były także rozliczenia kasowe z jednostką nadrzędną z tytułu tego podatku.

(dowód: akta kontroli str. 215-542, 785-791, 1381-1398)

4.3.12. W 2011 r. średnioroczne zatrudnienie wynosiło 62 osoby, koszty tego okresu sprawozdawczego obciążono wynagrodzeniami w kwocie 4.691,9 tys. zł, w tym dodatkowe wynagrodzenia roczne 268,5 tys. zł oraz wynagrodzenia bezosobowe 19,7%. Średnia płaca wynosiła 6.306,37 zł. W 2012 r. średnioroczne zatrudnienie wynosiło 63 osoby, koszty obciążono wynagrodzeniami w łącznej kwocie 5.205,8 tys. zł, w tym: dodatkowe wynagrodzenia roczne 299,9 tys. zł, fundusz bezosobowy 36,9 tys. zł, średnia płaca wynosiła 6.886,06 zł i wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku o 9,2%. W 2013 r. średnioroczne zatrudnienie wynosiło 66 osób, koszty Nadleśnictwa obciążono wynagrodzeniami w kwocie 5.332,4 tys. zł w tym kwota dodatkowych wynagrodzeń rocznych 325,3 tys. zł, wynagrodzenia bezosobowe 56,7 tys. zł. Średnia płaca wynosiła 6.661,30 zł i była niższa o 2,9% od średniej płacy w 2012 r. W punkcie 2.4 niniejszego wystąpienia zawarto informację o wysokości wynagrodzeń w poszczególnych grupach pracowniczych.

Pracownicy Nadleśnictwa otrzymywali inne świadczenia materialne i niematerialne. W latach 2011-2013 łączna wartość tych świadczeń wynosiła 2.054,98 tys. zł. I tak, w latach 2011-2013 w ciężar kosztów działalności podstawowej ujęto kwoty odpowiednio: 545,6 tys. zł, 593,9 tys. zł, 678,3 tys. zł. W latach 2011-2013 w ciężar zakładowego funduszu socjalnego zaksięgowano kwoty odpowiednio: 67,5 tys. zł, 89,6 tys. zł, 79,7 tys. zł. Największe nakłady poniesiono na: ryczałt benzynowy 652,3 tys. zł, ekwiwalenty 463,4 tys. zł, umundurowanie, badania lekarskie, pomiary na stanowiskach pracowniczych 249,3 tys. zł, dofinansowanie wypoczynku, kolonii, bony towarowe 220,4 tys. zł, mieszkania służbowe 125,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 779, 784)

4.4. Ocena sprawozdań finansowych w trybie, o którym mowa w art. 65 ustawy o rachunkowości

Sprawozdania finansowe za lata 2011, 2012, 2013, Nadleśnictwa Międzyzlesie podlegały obligatoryjnemu badaniu przez biegłych rewidentów. Corocznie, Dyrektor RDLP upoważniał kierowników jednostek organizacyjnych zobowiązanych do poddania badaniu sprawozdań, do wyłonienia podmiotów do przeprowadzenia

badania tych sprawozdań. W wyniku przeprowadzonych badań sprawozdań finansowych biegli rewidenci wydali opinie potwierdzające, iż: [1] sprawozdania przedstawiały rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej jak też wyniku finansowego, [2] sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z polityką rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, [3] były zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu badanej jednostki. Wydając opinie o sprawozdaniach za 2012 r. i za 2013 r. biegli zamieścili uwagi o ujęciu w księgach rachunkowych Nadleśnictwa kwoty podatku dochodowego w 2012 r. - 124,1 tys. zł oraz w 2013 r. - 90,4 tys. zł. Zdaniem biegłych Nadleśnictwo nie jest płatnikiem oraz podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych i dlatego te kwoty nie powinny być wykazane w sprawozdaniu Nadleśnictwa. Jako przyczynę ujęcia w księgach rachunkowych podatku dochodowego od osób prawnych biegli wskazali dyspozycję Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych. Skutkiem ujęcia w księgach rachunkowych podatku dochodowego od osób prawnych było zmniejszenie pozycji sprawozdawczej zysk netto o te kwoty.

(dowód: akta kontroli str. 89 – 103, 168- 170, 292 – 293, 489- 490)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Nadleśnictwo nie uwzględniało wartości gruntów i lasów Skarbu Państwa w księgach rachunkowych oraz sprawozdaniach finansowych (bilansach) sporządzonych na dzień 31 grudnia lat 2011-2013. Zgodnie z art. 4 ust. 3 *ustawy o lasach*, Lasy Państwowe w ramach sprawowanego zarządu prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość. Przepis § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w *sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe*, zobowiązuje jednostki organizacyjne Lasów Państwowych do prowadzenia ewidencji ilościowej i wartościowej powierzonego w zarząd mienia Skarbu Państwa. Nadleśnictwo, jako jednostka organizacyjna Lasów Państwowych, zobowiązana jest do stosowania przepisów w sprawie zasad prowadzenia rachunkowości, na podstawie § 25 ww. *rozporządzenia*. Nadleśnictwo nie wykazało w aktywach bilansów za lata 2011 – 2013 wartości gruntów i lasów. Wykazano je natomiast w ewidencji pozabilansowej. Były to następujące wielkości: w 2011 r. powierzchnia gruntów 10.462,24 ha, w tym lasów 10.254,55 ha, wartość gruntów 569.960.371,27 zł, w tym lasy 569.480.390,94 zł, w 2012 r. powierzchnia 10.461,23 ha, w tym lasy 10.254,75 ha, wartość gruntów 568.474.096,20 zł, w tym lasów 567.961.848,92 zł. w 2013 r. powierzchnia gruntów 10.461,23 ha, w tym lasów 10.254,73 ha, wartość gruntów 520.685.525,31 zł, w tym lasów 520.245.015,04 zł.

Główny Księgowy wyjaśnił: „wartość lasów i gruntów jest odzwierciedlona w podsystemie Las; ewidencja lasów i gruntów stanowi ewidencję pozabilansową. Ustalenie wartości lasów i gruntów odbywa się według stanu na dzień 31 grudnia każdego roku po aktualizacji SILP, poprzez wyliczenie wartości każdego wydzielenia w nadleśnictwie, zgodnie z metodyką określoną w Zarządzeniu nr 26/2010 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 maja 2010r. w sprawie ustalania wartości lasów i gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie PGL LP”.

(dowód: akta kontroli str. 760-771)

2. W rutynowym druku wysyłanym dostawcom i odbiorcom w celu zinwentaryzowania rozrachunków zawarto zapis „W przypadku nie otrzymania w terminie potwierdzenia salda lub zgłoszenia zastrzeżeń zostaną one przyjęte do ksiąg, jako należność bezsporna”. W druku tym nie zawarto zapisu o tym, że takie

potwierdzenie powinno być podpisane przez osobę posiadającą statutową zdolność do reprezentowania podmiotu potwierdzającego stan rozrachunków.

Główny Księgowy Nadleśnictwa wyjaśnił „Ustawa o rachunkowości w art. 26 ust. 1 nie precyzuje szczegółowo, jakie zapisy powinny się znajdować na druku potwierdzenia prawidłowości wykazanego w księgach salda, dlatego nadleśnictwo w swoim standardowym druku wskazuje kontrahentowi o konieczności potwierdzenia prawidłowości wykazanego w księgach salda, a w przypadku nie otrzymania w terminie stosownego potwierdzenia lub zgłoszenia zastrzeżeń, zostaną one przyjęte do ksiąg, jako bezsporne. W ocenie Nadleśnictwa, potwierdzenie salda ma charakter oświadczenia wiedzy i stwierdzenia faktu, a nie oświadczenia woli i gdy jest podpisywane przez osoby upoważnione przez kierownika jednostki w uregulowaniach wewnętrznych, spełnia zapisy ustawy o rachunkowości w tym zakresie. Potwierdzenie sald zobowiązuje obydwie strony do rzetelnego potwierdzenia prawidłowości wykazanych w księgach aktywów, natomiast Nadleśnictwo pomimo swoich starań nie ma realnego wpływu na to, czy druk potwierdzenia salda podpisze osoba upoważniona do składania oświadczeń woli w imieniu podmiotu. W związku z powyższym, nie zawarto zapisów o tym, że powinny być one podpisane przez osoby uprawnione. Jednak ze względu na przerwanie biegu terminu przedawnienia należności w przypadku podpisania potwierdzenia salda przez osoby upoważnione do składania oświadczeń woli w imieniu dłużnika, nadleśnictwo poczynawszy od inwentaryzacji rozrachunków za rok 2014, zawrze na swoim standardowym druku dodatkowy zapis z prośbą o podpisanie potwierdzenia salda przez osoby do tego uprawnione”.

(dowód: akta kontroli str. 1884-1892)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sytuację majątkowo-finansową Nadleśnictwa.

5. Realizacja wniosków pokontrolnych z wcześniejszych kontroli NIK

Nadleśnictwo Międzyzlesie nie było kontrolowane przez NIK od 2004 r.

(dowód: akta kontroli str. 1895-1906)

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie

¹¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

wykorzystania uwag, oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 7 stycznia 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
Dyrektor
z up. Ziemowit Florkowski
Wicedyrektor

.....

Podpis